

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi maatalousyrittäjien lomituspalvelulain muuttamisesta, turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain 4 §:n muuttamisesta ja poronhoitajien sijaisapukokeilusta annetun lain 5 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi maatalousyrittäjien lomituspalvelulakia. Lakiin lisättäisiin säännökset lomituspalvelujen toteuttamista koskevan tilakohtaisen palvelusuunnitelman laatimisesta ja maatalouslomitajien tilakohtaisesta perehdyttämisestä. Paikallisyksikön tulisi yhteistyössä maatalousyrittäjän kanssa huolehtia palvelusuunnitelman tekemisestä ja siitä, että tilalle osoitetut maatalouslomitajat saavat perehdytystä tilan lomitustehtäviin.

Maatalousyrittäjien lomituspalvelulakiin kirjattaisiin keskeiset perusteet vuosilomaosikeuteen vaikuttavan kotieläinyksikön määräytymisestä. Yksityiskohtaisemmat säännökset siitä, kuinka monta eläintä muodostaa yhden kotieläinyksikön, annettaisiin nykyiseen tapaan valtioneuvoston asetuksella. Oikeus vuosilomaan edellyttäisi jatkossakin, että tilalla on vähintään neljä kotieläinyksikköä.

Lomitustoiminnan rahoitusta koskevia säännöksiä ehdotetaan osin tarkistettavaksi siten, että paikallishallintoon maksettavan valtion korvauksen määräytymisperusteita yksinkertaistetaan. Lisäksi lomituskustannusten korvaamista koskeviin säännöksiin tehtäisiin muutoksia. Ehdotuksen mukaan kun-

nat palauttaisivat ennakkoina liikaa saamansa valtion korvauksen Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle (Mela) eikä enää valtiolle. Mela voisi käyttää saadut varat suoraan uusien valtion korvausten maksamiseen. Samalla valtion korvausta koskevia säännöksiä täsmennettäisiin.

Maatalousyrittäjien lomituspalvelulakiin tehtäisiin lisäksi lähinnä teknisluontoisia tarkistuksia, joilla selkeytettäisiin säännösten rakennetta ja kieliasua. Lisäksi lakiin tehtäisiin perustuslain edellyttämiä sekä muun lainsäädännön muuttumisen vuoksi tarpeellisia muutoksia.

Turkistuottajien lomituspalveluista annettuun lakiin lisättäisiin perustuslain edellyttämä valtuutus säätää sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella lomituspalvelujen enimmäismääristä. Poronhoitajien sijaisapukokeilusta annettuun lakiin lisättäisiin vastaavanlainen valtuutus, joka koskee poronhoitajalle korvattavien sijaisaputuntien enimmäismäärän vahvistamista.

Esitys liittyy valtion vuoden 2011 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 JOHDANTO	3
2 NYKYTILA	3
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
Palvelusuunnitelma ja maatalouslomittajan perehdyttäminen	3
Kotieläinyksikkömäärittely	4
Paikallishallintokustannuksiin maksettava valtion korvaus	4
Lomituskustannuksiin maksettujen ennakkojen palautus.....	4
2.2 Nykytilan arviointi	4
Palvelusuunnitelma ja maatalouslomittajien perehdyttäminen	4
Kotieläinyksikkömäärittely	5
Paikallishallintokustannuksiin maksettava valtion korvaus	5
Lomituskustannuksiin maksettujen ennakkojen palautus.....	6
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	6
3.1 Tavoitteet	6
3.2 Keskeiset ehdotukset.....	6
Palvelusuunnitelma ja maatalouslomittajan perehdyttäminen	6
Kotieläinyksikkömäärittely	6
Paikallishallintokustannuksiin maksettava valtion korvaus	7
Lomituskustannuksiin maksettujen ennakkojen palautus.....	7
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	7
4.1 Taloudelliset vaikutukset	7
Palvelusuunnitelma ja maatalouslomittajan perehdyttäminen	7
Kotieläinyksikkömäärittely	7
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	8
4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset	8
5 ASIAN VALMISTELU	8
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	8
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	9
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	9
1.1 Laki maatalousyrittäjien lomituspäalvelulain muuttamisesta	9
1.2 Laki turkistuottajien lomituspäalveluista annetun lain 4 §:n muuttamisesta	19
1.3 Laki poronhoitajien sijaisapukokeilusta annetun lain 5 §:n muuttamisesta	20
2 VOIMAANTULO.....	20
LAKIEHDOTUKSET	21
Laki maatalousyrittäjien lomituspäalvelulain muuttamisesta	21
Laki turkistuottajien lomituspäalveluista annetun lain 4 §:n muuttamisesta.....	28
Laki poronhoitajien sijaisapukokeilusta annetun lain 5 §:n muuttamisesta	29
LIITE	30
RINNAKKAISTEKSTIT	30
Laki maatalousyrittäjien lomituspäalvelulain muuttamisesta	30
Laki turkistuottajien lomituspäalveluista annetun lain 4 §:n muuttamisesta.....	46
Laki poronhoitajien sijaisapukokeilusta annetun lain 5 §:n muuttamisesta	47
ASETUSLUONNOS	48
Valtioneuvoston asetus maatalousyrittäjien lomituspäalveluasetuksen muuttamisesta ..	48

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmaan oli kirjattu seuraavat lomituspalvelujen kehittämiseen liittyvät tavoitteet: Maatalousyrittäjien vuosilomapäivien määrää lisätään yhdellä päivällä vuoden 2008 alusta ja toisella päivällä vuoden 2010 alusta. Hallitus ryhtyy asteittain toteuttamaan maatalouslomituksen kehittämistyöryhmän muita ehdotuksia. Luodaan turkiseläinten kasvattajien lomituspäiväjärjestelmä sekä toteutetaan sijaisapukokeilu poronhoitajille. Pääministeri Mari Kiviniemen hallitus jatkaa edellisen hallituksen ohjelman toteuttamista.

Maatalouslomituksen kehittäminen oli tavoitteena jo pääministeri Matti Vanhasen I hallituksen ohjelmassa. Tämän johdosta sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus asetti työryhmän selvittämään maatalouslomituksen kehittämismahdollisuuksia. Työryhmä luovutti mietintönsä (STM selvityksiä 2006:40) heinäkuussa 2006.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen aikana maatalousyrittäjien vuosilomaan tuli hallitusohjelman mukaisesti yksi lisäpäivä vuonna 2008 ja toinen vuonna 2010. Vuonna 2008 toteutettiin maatalouslomituksen kehittämismahdollisuuksia selvittäneen työryhmän ehdotus, jonka mukaisesti oikeutta sijaisapuun tuottajajärjestön luottamuselimen kokoukseen osallistumista varten laajennettiin koskemaan myös järjestön maakunnallisia kokouksia, kun sijaisapua sai aikaisemmin vain valtakunnallisia ja kansainvälisiä kokouksia varten. Vuonna 2010 lomittajien oppisopimuskoulutus vakinaistettiin osaksi lomituspäiväjärjestelmää ja toteutettiin turkistuottajien lomituspäiväjärjestelmä sekä sijaisapukokeilu poronhoitajille.

Esityksessä jatkettiin hallitusohjelman mukaisesti maatalouslomituksen kehittämistyöryhmän ehdotusten toteuttamista siinä laajuudessa kuin se on mahdollista ottaen huomioon valtioneuvoston kehyspäättös ja valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2011 tähän tarkoitukseen varattu määräraha. Jäljellä olevalla hallituskaudella on tarkoitus toteuttaa työryhmän ehdotukset, jotka koskevat

palvelusuunnitelmien laatimista, maatalouslomittajien tilakohtaista perehdyttämistä sekä kotieläinyksikköjen määrittelyn tarkistamista niin, että hevosityrittäjien mahdollisuus vuosiloman saantiin helpottuu.

Maatalouslomituksen kehittämistyöryhmän ehdotukset painottuvat pääosin lomituspalvelujen sisällöllisiin kehittämistarpeisiin. Muissa yhteyksissä on noussut esiin tarve kehittää muun muassa lomitustoiminnan rahoitusta koskevaa sääntelyä. Tässä esityksessä ehdotetaan tarkistettavaksi paikallishallinnon kustannuksiin maksettavan valtion korvauksen määräytymisperusteita sekä valtion korvauksen palautukseen liittyviä säännöksiä.

Samalla esityksessä pyritään toteuttamaan hallitusohjelman lupausta parantaa säädösympäristöä ja lakien selkeyttä. Tämä tapahtuisi tekemällä esityksessä tarkoitettuihin lakeihin perustuslain edellyttämiä muutoksia, ajanmukaistamalla säädösviittaukset vastamaan voimassa olevaa lainsäädäntöä sekä selkeyttämällä säännösten rakennetta ja kirjoitusasua.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Palvelusuunnitelma ja maatalouslomittajan perehdyttäminen

Maatalousyrittäjien lomituspäivälakiin (1231/1996, jäljempänä lomituspäivälaki) ei nykyisin sisälly säännöksiä palvelusuunnitelman laatimisesta, kun taas turkistuottajien lomituspäivälaista annetun lain (1264/2009) 15 §:ssä edellytetään palvelusuunnitelman laatimista. Sen mukaan paikallisyksikön on yhteistyössä turkistuottajan kanssa laadittava turkistilalle palvelusuunnitelma, jonka vähimmäissisältö on määritelty pykälässä. Palvelusuunnitelma laaditaan paikallisyksikön hallintohenkilöstön toteuttaman tilakäynnin yhteydessä, jos turkistuottaja käyttää paikallisyksikön järjestämiä palveluja. Tällöin palvelusuunnitelma on tarkistettava vähintään joka kolmas vuosi. Palvelusuunnitelman laa-

timisestä ja tarkistamisesta aiheutuneisiin matkakustannuksiin maksetaan valtion korvaus lain 25 §:n mukaisesti.

Maatalouslomittajan tilannekohtaisesta opastamisesta ennen lomitusjakson alkamista säädetään lomituspalveluasetuksessa. Sen mukaan maatalousyrittäjän tulee antaa tarvittaessa lomittajalle opastusta lomituksen kuuluvien tehtävien suorittamisessa. Lisäksi hänen tulee antaa lomittajalle ohjeet kotieläinten käsittelyyn liittyvistä erityiskysymyksistä sekä koneiden ja laitteiden käyttämisessä. Nykyiset säännökset eivät edellytä lomittajan perusteellisempaa perehdyttämistä tilan toimintaan ja tuotantomenetelmiin.

Kotieläinyksikkömäärittely

Maatalousyrittäjällä on lomituspalvelulain 4 §:n mukaan oikeus vuosilomaan, jos hänen harjoittamansa kotieläintalous käsittää vähintään neljä kotieläinyksikköä. Säännöksen mukaisesti kotieläinyksiköt on määritelty eläinlajeittain maatalousyrittäjien lomituspalveluasetuksen (1333/1996, jäljempänä lomituspalveluasetus) 1 §:ssä. Sen mukaan esimerkiksi kolme hevosta muodostaa yhden kotieläinyksikön. Saadakseen vuosilomaa hevosyrittäjällä täytyy siten olla vähintään 12 hevosta.

Paikallishallintokustannuksiin maksettava valtion korvaus

Maatalouslomitukseen paikallishallintokustannukset korvataan valtion varoista laskennallisin perustein, joten paikallisyksikköinä toimivat kunnat eivät tee tilitystä varojen käytöstä Melalle. Jos kunnan saama korvaus ei riitä kattamaan kaikkia hallintokustannuksia, kunta joutuu rahoittamaan puuttuvan osan omista varoistaan ja vastaavasti, jos korvaus ylittää kustannusten määrän, kunta voi käyttää erotuksen muuhun tarkoitukseen.

Valtioneuvosto vahvistaa korvauksen kokonaismäärän vuosittain syyskuun loppuun mennessä. Mela jakaa paikallishallintokustannuksiin tarkoitetun kokonaismäärän paikallisyksiköille niiden järjestämien lomituspäivien määrän perusteella. Voimassa olevan lain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen (HE 190/1996) perustelujen mukaan

tarkoitus on, että valtion korvaus kattaa paikallishallinnon kustannukset kokonaan, jos toiminta on järjestetty riittävän suurissa yksiköissä.

Korvauksen kokonaismäärää vahvistettaessa valtioneuvoston on lain mukaan otettava huomioon seuraavat kolme tekijää: lomitetun päivien määrä koko maassa, paikallishallintotehtävistä aiheutuvien keskimääräisten kustannusten määrä sekä kustannustason nousu, joka määräytyy kuntien valtiosuuslainsäädännössä säädetyin perustein.

Lomituspalveluun maksettujen ennakkojen palautus

Lomituspalvelujen järjestämisestä aiheutuvat kustannukset korvataan valtion varoista kustannusperusteisesti. Mela maksaa paikallisyksikköinä toimiville kunnille kuukausittain ennakkoja lomituspalveluun varten. Kuntien on lain mukaan tehtävä Melalle tilitys kirjanpitoonsa mukaisista kustannuksista vuosittain seuraavan vuoden keväällä. Mela tarkistaa kunnan tilityksen ja jos ennakot eivät ole riittäneet kattamaan todellisia kustannuksia, Mela maksaa kustannusten ja ennakkojen erotuksen loppueränä kunnalle. Jos ennakot ovat olleet kirjanpidon mukaisia kustannuksia suuremmat, kunta joutuu palauttamaan erotuksen valtiolle.

Ennakkojen määräytymistä ja tarkistamista koskevia säännöksiä uudistettiin vuoden 2010 alusta voimaan tulleella lailla (1263/2009). Tavoitteena oli saada ennakot aiempaa paremmin vastaamaan todellisia kustannuksia, jolloin myös kuntien palautettavat määrät pienenisivät.

2.2 Nykytilan arviointi

Palvelusuunnitelma ja maatalouslomittajien perehdyttäminen

Maatalousyrittäjälle on tärkeää voida viettää lomansa luottaen siihen, että hänen tilansa eläimineen, koneineen ja laitteineen on tutun ja ammattinsa osaavan lomittajan hoidossa. Mela seuraa säännöllisesti maatalousyrittäjien tyytyväisyyttä lomituspalveluihin. Viimeisimmän selvityksen mukaan yrittäjät olivat keskimäärin varsin tyytyväisiä palvelu-

jen laatuun, mutta maatalouslomittajilta toivottiin nykyistä parempaa osaamista esimerkiksi tilan koneiden ja laitteiden käytössä. Tähän onkin pyritty säättämällä maatalousyrittäjän velvollisuudesta opastaa lomittajaa ennen lomitukseen alkamista. Opastus on tarkoitettu lähinnä lyhyeksi tilanekartoitukseksi, joka tapahtuu juuri ennen lomitussjakson alkamista.

Nykyisin pelkkä opastus ei kuitenkaan aina riitä varmistamaan lomitukseen onnistumista, koska muun muassa automaatio on lisännyt lomitustyön vaativuutta. Lomittajat tarvitsivat lisäksi maatalousyrittäjäkohtaista, pitempikestoista perehdyttämistä, jossa maatalousyrittäjä neuvoo tilalle osoitettuja lomittajia omaksumaan tilan työtehtävien ja laitteiden perusteellisempaa hallintaa. Toistaiseksi pitempikestoiseen perehdyttämiseen ei ole ollut mahdollisuutta, koska perehdyttämisaikaa ei lasketa lomittajan työajaksi eivätkä siitä aiheutuneet kustannukset oikeuta valtion korvaukseen.

Lisäksi onnistuneen lomitukseen toteuttamiseksi olisi tärkeää ottaa käyttöön palvelusuunnitelma, johon kirjattaisiin olennaisimmat tilan tuotanto-olosuhteita koskevat tiedot. Palvelusuunnitelmien laatiminen ja maatalouslomittajien perehdyttäminen on tarpeen lakisääteistä erityisesti siksi, että siten varmistettaisiin niistä aiheutuvien kustannusten olevan valtion korvaukseen oikeuttavia.

Kotieläinyksikkömääritys

Kotieläinyksikkö on keskeinen käsite, kun määritellään, onko maatalousyrittäjällä oikeus vuosilomaan. Voimassa olevassa laissa käsitteen määrittely on jätetty kokonaan asetuksen varaan ilman että mitään viitteitä sen sisällöstä annettaisiin laissa. Nykyinen sääntely ei vastaa perustuslain 80 §:stä ilmenevää lailla säättämisen vaatimusta, jonka mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista tulee säätää lailla. Tämän vuoksi on tarpeen määritellä lomituspalvelulaissa nykyistä tarkemmin perusteet, joiden mukaan kotieläinyksiköistä säädetään asetuksessa.

Kotieläinyksikkömäärityksen tavoitteena on edistää eri eläinlajien muodostamien kotieläinyksikköjen keskinäistä tasavertaisuutta siten, että kunkin kotieläinyksikön vaatima

työmenekki olisi suunnilleen sama riippumatta siitä, mikä tuotantosuunta on kyseessä. Nykyinen määrittely on suurelta osin peräisin 1970-luvulta. Sen jälkeen tuotantorakenteissa on tapahtunut muutoksia, joiden johdosta määrittelyä on tarpeen tarkistaa. Kotieläinyksikkömääritys on etenkin hevosten osalta vanhentunut ja pohjautuu aikaan jolloin hevoset olivat työhevosiä eivätkä tarvitseet kovin paljon hoitoa. Nykyisten ravi- ja ratsastuskäytössä olevien hevosten hoito on huomattavasti vaativampaa ja työvaltaisempaa kuin työhevosten hoito. Hevosten hoitotyö on myös muuttunut entistä sitovammaksi, eikä työtehtäviä ole juurikaan mahdollista automatisoida. Kotieläinyksikköjen tarkistamistarve etenkin hevosten osalta on tullut esiin eri yhteyksissä ja myös maatalouslomitukseen kehittämismahdollisuuksia selvittänyt työryhmä ehdotti kotieläinyksikköjen tarkistamista.

Paikallishallintokustannuksiin maksettava valtion korvaus

Lomitukseen paikallishallintokustannuksia koskeva sääntely on peräisin ajalta, jolloin lomituspalvelut poistuivat kuntien lakisääteisten tehtävien joukosta ja muuttuivat kuntien vapaaehtoisuuteen perustuviksi toimikiantotehtäviksi. Paikallishallinnon kustannuksiin maksettava valtion korvaus oli tarkoitettu mitoitettavaksi niin, että se riittää kattamaan tarpeelliset kustannukset, jos toiminta on järjestetty tehokkaasti. Koska kyseessä on valtion vastuulle kuuluva tehtävä, ei pidetty perusteltuna, että kunnan pitäisi käyttää omia rahojaan hallintokustannuksiin.

Voimassa olevaa lakia valmisteltaessa pyrkimyksenä oli saada aikaan mahdollisimman tarkat säännökset paikallishallintoon maksettavan valtion korvauksen määräytymisestä, jotta korvauksen määrä täyttäisi sille asetetut vaatimukset. Käytännössä korvauksen tason määräytymisperusteita on ollut vaikea soveltaa sananmukaisesti. Laissa säädetyistä määräytymisperusteista riippumatta korvauksen kokonaismääräksi on vuosittain vahvistettu täsmälleen se määrä, joka valtion talousarviossa on kulloinkin arvioitu tarvittavan tähän tarkoitukseen. Korvauksen määräytymisperusteita on perusteltua yksinkertaistaa vas-

taamaan nykyistä käytäntöä. Muutosta puoltaa myös se, että aluksi valtion talousarviossa tarkoitukseen varattiin arviomääräraha, mutta nykyisin määräraha on kiinteä. Paikallishallintokustannusten määräytymisperusteiden soveltamiseen liittyviin ongelmiin on kiinnittänyt huomiota muun muassa valtionalouden tarkastusvirasto tarkastuskertomuksessaan 12/2001.

Lomituskustannuksiin maksettujen ennakkojen palautus

Kunnan saamat ennakot tuskin milloinkaan vastaavat tarkalleen lomituspalvelujen järjestämisestä aiheutuneita lopullisia kustannuksia, vaikka ennakkojen määräytymisperusteita ja tarkistamista koskevia säännöksiä onkin äskettäin uudistettu. Kunnat joutunevat jatkossakin palauttamaan osan saamistaan ennakosta. Nykyisin palautukset ohjautuvat valtion tulotilille eivätkä ne sen jälkeen ole käytettävissä lomituspalveluihin. Siitä huolimatta palautuksia vastaava määrä näyttyy valtion talousarviossa ikään kuin lomituskustannuksia lisäävänä eränä, vaikka se ei todellisuudessa sitä ole. Valtion talousarviosta saa tältä osin virheellisen kuvan maatalousyrittäjien lomituspalveluista valtiolle aiheutuvista kustannuksista.

Lomituskustannusten ennakoja koskevaa sääntelyä on tarpeen kehittää edelleen siten, että ennakkojen palautukset maksettaisiin Melalle. Tämä parantaisi Melan mahdollisuuksia ohjata lisäennakoja nykyistä joustavammin kesken vuoden niille paikallisyksiköille, joilla siihen on tarvetta.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tärkeimpänä tavoitteena on parantaa lomitusjärjestelmän toimivuutta lisäämällä lomitusten suunnitelmallisuutta ja maatalouslomittajien osaamista. Tähän liittyy myös tavoite pidentää maatalouslomittajien työpäiviä niin, että lomittajien osa-aikaisuutta saataisiin vähennetyksi.

Esityksen tavoitteena on myös edistää vuo-

silomaoikeuden määräytymistä nykyistä tasapuolisemmin erilaisia tuotantosuuntia edustavien kotieläintalouden harjoittajien kesken.

Lisäksi tavoitteena on selkeyttää lomituspalvelujen rahoitusta koskevia säännöksiä ja parantaa lomituskustannuksiin tarkoitettujen valtion varojen käytön läpinäkyvyyttä.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Palvelusuunnitelma ja maatalouslomittajan perehdyttäminen

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan vuosilomaan oikeutetun maatalousyrittäjän lomituspalvelujen toteuttamiseksi paikallisyksikön olisi yhteistyössä maatalousyrittäjän kanssa laadittava maatalousyrittäjälle palvelusuunnitelma. Palvelusuunnitelma olisi tarkistettava, jos palveluntarpeessa tai olosuhteissa tapahtuu muutoksia ja paikallisyksikön järjestämiä lomituspalveluja käytettäessä palvelusuunnitelma olisi tarkistettava aina vähintään joka kolmas vuosi tehtävän tilakäynnin yhteydessä.

Paikallisyksikön tulisi myös yhdessä maatalousyrittäjän kanssa huolehtia siitä, että tilalle osoitetut maatalouslomittajat saavat perehdytystä tilan lomitustehtäviin.

Palvelusuunnitelman laatimisesta ja tarkistamisesta paikallisyksikölle aiheutuneet matkakustannukset sekä maatalouslomittajien perehdyttämisestä aiheutuvat lomittajan palkkaus- ja muut vastaavat kustannukset oikeuttaisivat valtion korvaukseen. Edellytyksenä on, että kustannukset perustuvat Melan ohjeiden mukaisesti toteutettuun toimintaan.

Kotieläinyksikkömäärittely

Maatalousyrittäjien lomituspalvelulakiin kirjattaisiin keskeiset perusteet vuosiloma-oikeuteen vaikuttavan kotieläinyksikön määräytymisestä. Oikeus vuosilomaan edellyttäisi jatkossakin, että tilalla on vähintään neljä kotieläinyksikköä. Yksityiskohtaisemmat säännökset siitä, kuinka monta eläintä muodostaa yhden kotieläinyksikön, annettaisiin nykyiseen tapaan valtioneuvoston asetuksella. Asetusta on tarkoitus muuttaa lain muu-

toksen yhteydessä siten, että kaksi hevosta riittäisi muodostamaan yhden kotieläinyksikön. Silloin hevosityrittäjä saisi oikeuden vuosilomaan, jos tilalla on vähintään kahdeksan hevosta.

Paikallishallintokustannuksiin maksettava valtion korvaus

Lomituksen paikallishallintoon maksettavan valtion korvauksen määräytymisperusteita ehdotetaan yksinkertaistettavaksi. Korvauksen kokonaismäärän määräytymisperusteita ei enää lueteltaisi laissa nykyiseen tapaan, vaan laissa säädettäisiin ainoastaan, että korvauksen tulee olla kohtuullinen. Ehdotuksen mukaan Melan tulisi tehdä ehdotus kokonaismäärän vahvistamisen pohjaksi. Tarkoitus on, että valtion korvaus riittäisi kattamaan kustannukset, jotka syntyvät tehokkaasti hoidetusta paikallishallinnosta.

Lomituskustannuksiin maksettujen ennakkojen palautus

Ehdotuksen mukaan kunnat palauttaisivat valtion korvauksena liikaa saamansa määrän Melalle eikä enää valtiolle. Mela voisi käyttää saadut varat suoraan uusien valtion korvausten maksamiseen. Samalla valtion korvausta koskevia säännöksiä täsmennettäisiin ja selkeytettäisiin.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Palvelusuunnitelma ja maatalouslomittajan perehdyttäminen

Palvelusuunnitelman laatiminen edellyttää paikallisyksikön järjestämiä lomituspalveluja käytettäessä paikallisyksikön tekemää tilakäyntiä. Siitä aiheutuvat kustannukset kuuluvat paikallisyksikön hallintokustannuksiin. Tilakäyntien määrä ei siten nykyisin vaikuta hallintokustannuksiin maksettavan valtion korvauksen määrään. Ehdotettu muutos, jonka mukaan palvelusuunnitelman laatimisesta johtuvista tilakäynneistä aiheutuneet matka-

kustannukset korvataan kustannusperusteisesti, lisääisi tilakäyntien toteuttamista ja siitä aiheutuvia valtion korvattavia lomituskustannuksia.

Maatalouslomittajien tilakohtaisen perehdyttämisen lakisääteistäminen merkitsisi lisäystä lomittajien työaikaan ja lisääisi niin ikään valtion korvattavia lomituskustannuksia.

Palvelusuunnitelmien laatimisen edellyttämistä tilakäynneistä sekä maatalouslomittajien tilakohtaisesta perehdyttämisestä aiheutuvien valtion korvattavien kustannusten määrä riippuu siitä, missä laajuudessa näitä toimia toteutetaan. Valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2011 on otettu huomioon muutoksen aiheuttamana kustannusten lisäyksenä yhteensä 1 400 000 euroa momentilla 33.80.40 (Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin) olevan arviomäärärahan mitoituksessa. Tarkoitus on, että Mela antaa paikallisyksiköille ohjeet ja siirtymä kautena vahvistaa paikallisyksikkökohtaiset suunnitelmat, joilla varmistetaan, että muutos toteutetaan siihen tarkoitettun määrärahan mahdollistamassa laajuudessa. Mainitut toimenpiteet on tarkoitus käynnistää asteittain siten, että niitä toteutetaan ensisijaisesti pitkälle automatisoiduilla tiloilla ja sellaisilla yhden yrittäjän tiloilla, joilla lomittaja työskentelee yksin.

Palvelusuunnitelmat samoin kuin lomittajien perehdyttäminen toisaalta myös lisääisivät kustannustehokkuutta ja hillitsisivät valtion korvattavien kustannusten nousua. Niiden avulla voidaan esimerkiksi parantaa lomittajien työturvallisuutta ja vähentää työtaturmista sekä lomitustyössä sattuvista omaisuusvahingoista aiheutuvia kustannuksia.

Kotieläinyksikkömäärittely

Maatalousyrittäjien lomituspalvelulakiin tehtävällä muutoksella ei olisi suoranaisia vaikutuksia valtion korvattaviin kustannuksiin. Vaikutukset liittyvät suunniteltuun asetuksen muuttamiseen, jolla pienennettäisiin kotieläinyksikköön kuuluvien kolmen hevosien määrä kahteen. Tämän johdosta valtion korvattavien kustannusten määrä lisääntyisi vuositasolla arviolta 1 000 000 eurolla. Kustannusten lisäys johtuu lähinnä siitä, että

vuosilomaan oikeutettujen hevostalouslyrittäjien määrä lisääntyisi arviolta 200 yrittäjällä. Kustannusten lisäys on otettu huomioon valtion vuoden 2011 talousarvioesityksessä momentilla 33.80.40 olevan arviomäärärahan mitoituksessa.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Palvelusuunnitelmien tekeminen ja maatalouslomittajien perehdyttäminen lisääisivät etenkin alkuvaiheessa paikallisyksikköjen hallintohenkilöstön työmäärää, mutta toiminnan vakiinnuttua työmäärän arvioidaan taasoittuvan. Lain muutokseen liittyvä kouluttaminen ja ohjeistuksen laatiminen sekä palvelusuunnitelmien tekemistä ja maatalouslomittajien perehdyttämistä koskevien paikallisyksikkökohtaisten suunnitelmien hyväksyminen lisääisi puolestaan Melan lomitushallintoon kuuluvan henkilöstön työtä uudistuksen alkuvaiheessa.

4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Palvelusuunnitelma on parhaimmillaan vuorovaikutuksen väline, joka edistää lomituksen onnistunutta toteuttamista maatalousyrittäjän, lomittajan ja paikallishallinnon näkökulmasta. Palvelusuunnitelma edistäisi myös tilojen työturvallisuutta, koska suunnit-

telmaan tulisi ehdotuksen mukaan kirjata tilakäynnillä havaitut työsuojelulliset seikat ja niitä koskevat paikallisyksikön vaatimukset.

Maatalouslomittajien perehdyttäminen parantaisi lomittajien ammattitaitoa ja lomitus työn laatua. Sen avulla voitaisiin vähentää myös työtaturmia ja vahinkoja, joille lomittajat ovat alttiita erityisesti joutuessaan työskentelemään vieraassa ympäristössä.

Perehdyttäminen lisääisi lomittajien työaikaa ja vähentäisi vastaavasti osa-aikaista työtä, kuten eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on mietinnössään (StVM 45/2009 vp) edellyttänyt.

5 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä Melan kanssa. Esitys pohjautuu osaltaan maatalouslomituksen kehittämismahdollisuuksia selvittäneen työryhmän ehdotuksiin. Valmistelun yhteydessä on kuultu Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliittoa MTK ry:tä, Maatalouslomittajat ry:tä sekä Kunnallista työmarkkinailaitosta.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2011 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki maatalousyrittäjien lomituspalvelulain muuttamisesta

2 §. *Maatalouden, kotieläintuotannon ja maatalousyrityksen määritelmät.* Pykälässä on määritelty lain soveltamisen kannalta keskeisiä käsitteitä. Pykälää ja sen otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi niin, että käsite karjatalous korvataan ajanmukaisemmalla käsitteellä kotieläintuotanto, joka kuvaa toiminnan monipuolisuutta paremmin kuin käsite karjatalous.

3 §. *Maatalousyrittäjän määritelmä.* Pykälästä ilmenevät ne yleiset edellytykset, jotka maatalousyrittäjän tulee täyttää, jotta hän voi kuulua laissa tarkoitettujen lomituspalvelujen piiriin.

Asiasisällöltään pykälä vastaa voimassa olevan pykälän 1 ja 2 momenttia muutoin paitsi että pykälän 2 kohdassa ei enää mainita osatyökyvyttömyyseläkettä. Toisin kuin lakia säädettyä, nykyisin pakollinen maatalousyrittäjän eläkelain mukainen vakuutus (jäljempänä MYEL-vakuutus) voi olla myös henkilöllä, jolle on myönnetty MYEL-vakuutukseen perustuva osatyökyvyttömyyseläke tai kuntoutustuki. Kuntoutustukea saavalla maatalousyrittäjällä tulee olla voimassa pakollinen MYEL-vakuutus, jos hänen työpanoksensa työkyvyttömyydestä huolimatta riittää pakolliseen vakuutukseen. Ehdotettu 2 kohta on kuntoutustuen osalta tarpeellinen tilanteissa, joissa maatalousyrittäjän työpanos ei riitä pakolliseen vakuutukseen. Säännös mahdollistaa sen, että kuntoutustuella olevalle maatalousyrittäjälle voidaan myöntää sijaisapua voimassa olevan lain 7 §:n 4 momentin mukaisesti. Viimeksi mainitun säännöksen mukaan kuntoutustukea saavalla maatalousyrittäjällä on tietyin edellytyksin oikeus sijaisapuun, jos on todennäköistä, että hän kykenee myöhemmin jatkamaan työskentelyään maatalousyrittäjänä.

Voimassa olevan pykälän 3 momentissa maatalousyrittäjä-käsitteen ulkopuolelle on suljettu maatalouden harjoittaja, jolle maksetaan työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea tai jolle tällaista etuutta ei makseta ni-

tä koskeissa säädöksissä olevien karensisäännösten vuoksi. Säännöksessä on viittaukset työttömyysturvalailla (1290/2002) kumottuihin säädöksiin, minkä vuoksi sääntelyä on tarpeen ajanmukaistaa. Maatalousyrittäjä-käsitteen selkeyttämiseksi ehdotetaan, että nykyistä 3 §:n 3 momenttia vastaava säännös ajanmukaistettuna siirretään ehdotetun lain 4 §:n 2 momenttiin, jossa säädetään päätoimisuudesta vuosiloman saannin edellytyksenä.

4 §. *Vuosilomaan oikeutettu maatalousyrittäjä.* Voimassa olevan pykälän 1 momentin mukaan oikeus vuosilomaan on päätoimisella karjatalouden harjoittajalla. Karjatalouden tulee käsittää vähintään neljä kotieläinyksikköä. Päätoimisuus määritellään tarkemmin maatalousyrittäjien lomituspalveluasetuksen 2 §:ssä ja kotieläinyksiköt asetuksen 1 §:ssä.

Nykyinen sääntely ei teknisesti vastaa perustuslain vaatimuksia. Tämän vuoksi pykälään on tarpeen sisällyttää keskeiset perusteet, joilla päätoimisuus ja kotieläinyksiköt määritellään, sekä yksilöidyt valtuutukset säätää näistä määrittelyistä tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Selvyden vuoksi nykyinen 1 momentti jaettaisiin kahtia.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin vuosiloma-oikeuden edellytyksenä olevasta kotieläinyksikkörajasta, joka säilyisi neljänä. Lisäksi säädettäisiin kotieläinyksikköjen määrittelyn perusteista ja sitä koskevasta asetukseenantovaltuutuksesta.

Eläinyksikkömäärittelyn tarkoituksena on kuvata eri eläinlajien aiheuttamaa työmäärää ja saattaa siten eri eläinlajeja pitävät maatalousyrittäjät keskenään yhdenvertaiseen asemaan. Tarkoitus on, että maatalousyrittäjien lomituspalveluasetuksen 1 §:ää muutetaan samalla siten, että yhden kotieläinyksikön muodostaisi nykyisin vaadittavan kolmen hevosen sijasta kaksi hevosta. Nykyisin hevosilla toimiva maatalousyrittäjä voi saada vuosilomaa vain, jos tilalla on vähintään 12 hevosta, koska vuosiloman saanti edellyttää vähintään neljän kotieläinyksikön olemassaoloa.

Hevostalous on muuttunut merkittävästi viime vuosikymmenien aikana. Nykyinen kotieläinyksikkömäärittely on pääosin peräi-

sin ajalta, jolloin hevosia käytettiin enimmäkseen maa- ja metsätaloustöissä työjuhtina. Nykyisten ravi- ja ratsastuskäytössä olevien hevosten hoito on huomattavasti vaativampaa ja työvaltaisempaa kuin työhevosten hoito. Hevosten hoitotyö on myös muuttunut entistä sitovammaksi, eikä työtehtäviä ole juurikaan mahdollista automatisoida. Kotieläinyksikköjen määrittelyn tarkistaminen hevosten osalta perustuu Maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kehittämismahdollisuuksia selvittäneen työryhmän ehdotukseen numero 2.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin nykyiseen tapaan päätoimisuus vuosilomaoikeuden edellytykseksi. Tarkemmat säännökset päätoimisuudesta sisältyvät nykyisin maatalousyrittäjien lomituspalveluasetuksen 2 §:ään. Ehdotettu säännös sisältäisi päätoimisuuden määrittelyn perusteet sekä valtuutuksen säätää asiasta tarkemmin asetuksella. Päätoimisuuden perusteet sekä laissa että asetuksessa säilyisivät pääosin ennallaan. Kuten edellä 3 §:n kohdalla on todettu, päätoimisena ei kuitenkaan pidettäisi maatalousyrittäjää, joka saa työttömyysetuuksia tai jolle tällaista etuutta ei makseta työttömyysturvalaissa olevien karenssisäännösten vuoksi.

Voimassa olevan lain 4 §:n 2 momenttia vastaava säännös sisällytettäisiin ehdotetun pykälän 3 momentiksi. Säännös säilyisi 1 kohdassa olevaa pykäläviittausta lukuun ottamatta entisellään.

7 b §. *Sijaisapu sairaan lapsen hoitoa varten.* Pykälän 1 kohta olisi yhdenmukainen voimassa olevan lain 7 b §:n 1 kohdan kanssa.

Pykälän 2 kohdan perusteella annettaisiin sijaisapua nykyiseen tapaan, jos maatalousyrittäjä osallistuu alle 16-vuotiaan sairaan tai vammaisen lapsensa hoitoon tai kuntoutukseen siten, että hänelle maksetaan erityishoitorahaa. Voimassa olevan säännöksen sanatarkka soveltaminen johtaisi siihen, että sijaisapua ei voisi saada, jos kyse on lapsen kotona tapahtuvasta hoidosta. Käytännössä sijaisapua voi tällaisissakin tapauksissa saada voimassa olevan lain 7 f §:n 5 kohdan perusteella, jonka mukaan maatalousyrittäjällä on oikeus sijaisapuun ”muun edellä tässä luvussa mainittuihin syihin rinnastettavan syyn perusteella”.

Erityishoitorahasta säädetään voimassa olevan sairausvakuutuslain (1224/2004) 10 luvussa. Ehdotettu säännös poikkeaisi voimassa olevasta säännöksestä siten, että siinä ei mainittaisi lapsen ikärajaa eikä muitakaan erityishoitorahan saannin edellytyksiä. Samalla viittaus kumottuun sairausvakuutuslakiin (364/1963) ajanmukaistettaisiin.

7 c §. *Sijaisapu raskautta, synnytystä sekä lapsen ja ottolapsen hoitoa varten.* Pykälä vastaisi pääasialliselta sisällöltään voimassa olevan lain 7 c §:ää ja sen soveltamiskäytäntöä, mutta olisi kirjoitusasultaan nykyistä yksinkertaisempi ja täsmällisempi. Ehdotettu säännös olisi lisäksi sopusoinnussa voimassa olevan sairausvakuutuslain kanssa siten, että oikeus sijaisapuun olisi kytketty sairausvakuutuslain 9 luvussa säädettyjen etuuskien saantiin.

Pykälän 1 kohdassa säädettäisiin oikeudesta sijaisapuun äitiys-, isyys- ja vanhempainrahakaudella ja 2 kohdassa siltä ajalta, jolloin maatalousyrittäjällä on oikeus ottovanhemman vanhempain- ja isyysrahaan. Pykälän 2 kohta poikkeaisi voimassa olevasta säännöksestä siten, että siinä mainitaan ottovanhemman vanhempainrahan lisäksi ottovanhemman isyysraha mutta ei lapsen ikärajaa, joka on nykyisin kuusi vuotta. Oikeus ottovanhemman vanhempainrahaan ja ottovanhemman isyysrahaan on vakuutetulla, joka on ottanut hoitoonsa alle seitsemänvuotiaan lapsen.

7 e §. *Sijaisapu aikuiskoulutusta varten.* Pykälän 2 momentissa viitataan maatalousyrittäjien opintorahasta annettuun valtioneuvoston päätökseen (408/1997), joka on kumottu. Sen vuoksi säännöksessä oleva viittaus muutettaisiin koskemaan voimassa olevaa lakia. Nykyisin maatalousyrittäjien opintorahaa myönnetään maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1559/2001) 6 §:ssä tarkoitettuna muuna kansallisena tukena siten kuin maatalousyrittäjien opintorahasta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (247/2010) säädetään.

8 §. *Lomituspäivän kesto.* Pykälän 1 momentti sisältää teknisen muutoksen, jossa käsite karjamäärä korvataan käsitteellä kotieläintuotantoon kuuluvien kotieläinten määrä. Muutoin säännös vastaa voimassa olevan lain 8 §:ää.

Voimassa olevassa laissa oleva asetuksen antovaltuutus sisällytettäisiin selkeyden vuoksi pykälän 2 momenttiin. Tarkempia säännöksiä lomituspäivän keston määrittelystä on annettu maatalousyrittäjien lomituspalveluasetuksen 3—5 §:ssä, joita ei ole tarkoitus muuttaa tässä yhteydessä.

8 a §. Palvelusuunnitelma. Pykälä on uusi. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin paikallisyksikön velvollisuudesta laatia palvelusuunnitelma vuosilomaan oikeutetun maatalousyrittäjän lomituspalvelujen toteuttamista varten. Palvelusuunnitelma olisi tilakohtainen ja paikallisyksikkö laatisi sen yhteistyössä maatalousyrittäjän kanssa. Suunnitelma voitaisiin tarvittaessa laatia myös kasvinviljelyä harjoittavien yrittäjien tilaa varten. Paikallisyksikön järjestämiä palveluja käytettäessä suunnitelma laadittaisiin tilakäynnin yhteydessä.

Palvelusuunnitelman tarkoituksena on edistää lomituksen onnistunutta toteuttamista maatalousyrittäjän, lomittajan ja paikallishallinnon näkökulmasta. Suunnitelman on tarkoitus toimia myös tilaa koskevana tietopakettina, josta esimerkiksi tilalle osoitettavat lomittajat saavat helposti tärkeimmät työssä tarvittavat tiedot.

Suunnitelmaan kirjattaisiin tietyt perustiedot siitä riippumatta, käytetäänkö tilalla paikallisyksikön järjestämiä palveluja vai järjestetäänkö palvelut itse. Perustiedot luettelallaan pykälän 2 momentissa. Sen mukaan palvelusuunnitelmaan merkittäisiin kuvaus maatalousyrittäjän harjoitettavasta maataloudesta, kotieläinten määrä ja laatu sekä niiden hoitoon käytettävät työmenetelmät, kotieläinten päivittäiset hoitotyöt ja maatalousyrittäjän hoitoon kuuluvat muut välttämättömät tehtävät. Edellä mainitut tiedot ovat tarpeen kokonaiskuvan saamiseksi tilasta ja siellä suoritettavista lomitustehtävistä. Suunnitelmaan merkittäisiin myös arvio kotieläinten hoitotöiden ja muiden välttämättömien tehtävien vaatimasta päivittäisestä kokonaistyöajasta, tieto yrityksessä vakituisesti työskentelevistä henkilöistä, maatalousyrittäjien tehtäväosuudet yrityksen hoitoon kuuluvista välttämättömistä tehtävistä sekä arvio yrittäjien lomituspäivän kestosta. Näitä tietoja ja arvioita tarvitaan määriteltäessä lomituspalvelujen päivittäisiä tuntimääriä. Palvelusuunnitel-

maan merkittyjen arvioiden on tarkoitus olla suuntaa antavia eikä niillä olisi sitovaa vaikutusta päätettäessä lomituspalvelujen myöntämisestä.

Paikallisyksikön järjestämiä palveluja käytävien tilojen palvelusuunnitelmiin tulisi merkitä lisäksi pykälän 3 momentissa mainitut tiedot. Paikallisyksikön hallintohenkilöstön on tärkeää tutustua tilan olosuhteisiin tilakäyntien avulla. Sillä tavalla saadaan tilan olosuhteista kokonaiskuva, jonka perusteella lomituspalvelut voidaan järjestää mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti. Tilakäyntejä koskevat tiedot tulisi merkitä palvelusuunnitelmaan. Suunnitelmassa pitäisi myös arvioida tilan lomitustöiden edellyttämä osaamistarve, jotta tilalle ohjautuisi sellaisia lomittajia, joiden osaamistaso on sopiva tilan tarpeisiin nähden. Lomittajan maatalousyrittäjäkohtaisesta perehdytyksestä säädettäisiin ehdotetun lain 16 a §:ssä. Palvelusuunnitelmaan kirjattaisiin, miten perehdytystä mahdollisesti toteutettaisiin tilalla. Lomituspalvelujen tilakohtaista palvelukokonaisuutta voisi kuvata muun muassa tieto siitä, missä määrin tilan yrittäjien on mahdollista pitää vuosilomia samanaikaisesti.

Lomituspalvelujen tilakohtaisina kehittämistarpeina voitaisiin kirjata esimerkiksi maatalousyrittäjien suunnitelmat tilan toiminnan kehittämiseksi sekä heidän siihen liittyvät toivomuksensa tulevista lomitustoteutuksista. Palvelusuunnitelmaan on tärkeää kirjata myös sellaiset tilan olosuhteita koskevat seikat, joilla on merkitystä lomittajien työsuojelun kannalta, sillä havaittujen epäkohtien yksilöinti helpottaa niiden korjaamista. Luettelo palvelusuunnitelmaan merkittävistä tiedoista ei ole tyhjentyvä, vaan suunnitelma voi tarpeen mukaan sisältää muitakin tietoja.

Pykälän 4 momentin mukaan palvelusuunnitelma olisi tarkistettava, jos palveluntarpeessa tai olosuhteissa tapahtuu muutoksia. Aloite tarkistamiseen voi tulla paikallisyksiköltä tai maatalousyrittäjältä. Paikallisyksikön järjestämiä palveluja käyttävän tilan palvelusuunnitelma tarkistettaisiin aina vähintään joka kolmas vuosi tehtävän tilakäynnin yhteydessä. Tilakäyntiä ei voida tehdä ilman tilalla toimivien yrittäjien myötävaikutusta. Paikallisyksikkö on kuitenkin palvelukses-

saan olevien lomittajien työnantajana vastuussa heidän työturvallisuudestaan. Jos tilalle ei voida tehdä tilakäyntejä yrittäjien vastustuksen vuoksi eikä tilalle sen vuoksi voida lähettää paikallisyksikön palveluksessa olevia lomittajia, yrittäjillä on mahdollisuus siirtä käyttämään itse järjestettyä lomitusta.

Palvelusuunnitelmaa koskeva ehdotus perustuu Maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kehittämismahdollisuuksia selvittäneen työryhmän ehdotukseen numero 21. Vastaava säännös on turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain 15 §:ssä.

11 §. Päätöksenteko. Voimassa olevan lain 11 §:n mukaan palvelujen käyttäjien oikeuksia ja velvollisuuksia koskevat hallintopäätökset pykälässä luetelluista asioista tekee paikallisyksikön vastuuhenkilö. Pykälä ot-sikkoineen ehdotetaan yhdenmukaistettavaksi turkistuottajan lomituspalveluista annetun lain 18 §:n kanssa siten, että päätöksentekijää ei erikseen nimettäisi, vaan päätöksenteko kuuluisi paikallisyksikölle. Jos kyseessä on kunnan ylläpitämä paikallisyksikkö, sillä tulisi edelleen olla päätöksen tekemistä varten ainakin yksi virkasuhteinen vastuuhenkilö. Jos Mela alkaa jossakin vaiheessa tai joillakin alueilla hoitaa paikallisyksikön tehtäviä, se käyttää päätösvaltaa sen mukaan kuin asiasta säädetään Melaa koskevissa säädöksissä.

Samassa yhteydessä säännökseen lisättäisiin päätöksen tiedoksianto koskeva menettelysäännös, jota vastaava säännös on voimassa olevan 42 §:n 2 momentissa. Hallintolain 59 §:n mukaan tavallinen tiedoksianto toimitetaan kirjeellä vastaanottajalle. Hallintolain 60 §:n mukaan tiedoksianto tulee toimittaa todisteellisesti, jos se koskee velvoittavaa päätöstä, jonka tiedoksisaannista alkaa kuluu muutoksenhaku-aika tai muu vastaanottajan oikeuteen vaikuttava määräaika. Hallintolain perustelujen (HE 72/2002) mukaan velvoittavia ovat kaikki sellaiset päätökset, joissa asetetaan toiminnallinen velvoite, kuten maksuvelvoite.

Paikallisyksiköt antavat muun ohessa useita tuhansia sijaisapumaksupäätöksiä tiedoksi vuosittain. Päätösten todisteellinen tiedoksianto merkitsisi paikallishallinnon työmäärän ja hallintokustannusten lisääntymistä ja käsittelyn hidastumista. Sen vuoksi on perusteltua, että myös velvoittavat päätökset voi-

taisiin jatkossakin lähettää postitse kirjeellä vastaanottajalle.

14 §. Paikallisyksikön velvollisuus antaa lomituspalveluja. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtävän tekninen muutos, jossa käsite karjanhoito korvataan käsitteellä kotieläintuotantoon kuuluvien kotieläinten hoito.

15 §. Lomituspalvelujen järjestämistavat. Voimassa olevan lain 15 §:n 2 momentissa säädetään paikallisyksikön palveluksessa olevien lomittajien määrästä ja jakautumisesta kuukausi- ja tuntipalkkaisuun lomittajiin. Säännös on ajalta, jolloin lomituksen päiväkohtainen kustannus oli keskimäärin sitä korkeampi mitä enemmän lomitettavista työpäivistä teetettiin kuukausipalkkaisilla lomittajilla. Sen vuoksi lakiin otettiin valtuutussäännös siitä, että asetuksella säädetään tarkemmin kuukausipalkkaisten lomittajien enimmäismäärästä.

Nykyisin säännös on menettänyt merkityksensä, koska tuntipalkkaisia lomittajia koskevat määräykset kunnallisessa yleisessä virka- ja työehtosopimuksessa ovat muuttuneet. Tuntipalkkaisuun maatalouslomittajiin luetaan ainoastaan sellainen lomittaja, joka työskentelee oman tai puolisonsa lähimaisen tilalla, sekä lomittaja, jonka palvelussuhde kestää enintään 12 kalenteripäivää. Tämän johdosta pykälän 2 momentista ehdotetaan poistettavaksi jako kuukausi- ja tuntipalkkaisuun lomittajiin sekä kyseinen valtuutussäännös. Tarkoitus on kumota maatalousyrittäjien lomituspalveluasetuksen 6 §, jossa säädetään kuukausipalkkaisten lomittajien määrän rajoituksista.

16 §. Lomitustehtävien laajuus. Pykälä vastaa pääosin voimassa olevan lain 16 §:n 1 momenttia kuitenkin siten täsmennettynä, että maatalouslomittajan tulisi huolehtia säännöksessä mainituista välttämättömistä tehtävistä vain siltä osin, kuin tehtävät kuuluvat vuosilomalla olevan tai sijaisapua saavan maatalousyrittäjän tehtäväosuuteen. Ehdotettu täsmennys vastaa nykyistä käytäntöä. Samalla käsite karjatalous korvattaisiin käsitteellä kotieläintuotanto.

Lomitustehtäviä ei voida maatalousyrittäjien tuotanto- ja työmenetelmien erilaisuus huomioiden määritellä lain tasolla nykyistä yksityiskohtaisemmin, mutta toiminnan erikoistuminen on otettava huomioon lomittajan

työtehtäviä käytännössä määriteltäessä. Esimerkiksi hevilomitusyrityksessä lomittajan työtehtäviin kuuluisi hevosten päivittäinen hoito ja ruokinta sekä hevosten vienti ulkoi-lutarhaan tai laitumelle. Sitä vastoin kotieläintuotantoon kuuluvina välttämättöminä tehtävinä ei voitaisi pitää hevosten valmen-nusta, kengittämistä, ratsastustuntien pitämistä taikka kouluttamista.

Ehdotetun 8 a §:n palvelusuunnitelman laa-timisen ja tarkistamisen yhteydessä paikallisyksikkö ja maatalousyrittäjä käyvät yhdes-sä läpi maatalousyrittäjän hoitoon kuuluvia välttämättömiä tehtäviä. Käytännössä lomitus-tehtävät voivat poiketa toisistaan vuosilo-malomituksissa ja sijaisapulomituksissa, etenkin ennakoimattomissa sijaisapulomituk-sissa. Vuosilomalomituksissa lähtökohtana ovat kotieläinten päivittäiset hoitotyöt, kun taas sijaisapulomituksissa lomitustehtävien laajuus on enemmän riippuvainen sijaisapu-ajankohdasta ja ajankohdan mukaisista vält-tämättömistä tehtävistä.

Voimassa olevan lain 16 §:n 2 ja 3 momen-tin säännöksiä vastaavat säännökset maksul-lisesta lomittaja-avusta sisällytettäisiin ehdo-tetun lain 16 b §:ään.

16 a §. *Lomittajien maatalousyrittäjäkohtai-nen perehdytys.* Maatalousyrittäjien lomitus-palveluasetuksen 9 §:ssä säädetään paikallisyksikön järjestämiä lomituspalveluja käyt-tävän maatalousyrittäjän velvollisuudesta opastaa lomittajaa lomitukseen kuuluvien tehtävien suorittamisessa. Opastus on luon-teeltaan lyhyt tilannekartoitus, joka tapahtuu juuri ennen lomitusta.

Ehdotetun pykälän mukaisessa toiminnassa on kysymys pitempikestoisesta lomittajan pe-rehdyttämisestä, jossa paikallisyksikön jär-jestämiä lomituspalveluja käyttävä maatalo-usyrittäjä neuvoisi lomittajaa omaksumaan til-an työtehtävien ja laitteiden hallinnan. Tar-koitus on, että maatalousyrittäjät voisivat pe-rehdyttää yrityksessään niitä lomittajia, jotka pääasiassa tulisivat työskentelemään kysei-sellä tilalla. Maatalousyrittäjäkohtainen perehdytys on tarpeen etenkin pitkälle automati-soiduilla tiloilla sekä sellaisilla tiloilla, joilla lomittaja työskentelee yksin.

Tavoitteena on vahvistaa lomitustyön laa-tua. Luotettavat ja laadukkaat lomituspai-velut ovat erityisen tärkeitä silloin, kun maata-

lousyrityksessä toimivat maatalousyrittäjät ovat samanaikaisesti vuosilomalla tai kun yrityksessä on vain yksi maatalousyrittäjä.

Ehdotus perustuu Maatalousyrittäjien lomi-tuspalvelujen kehittämismahdollisuuksia sel-vittäneen työryhmän ehdotukseen numero 18. Lisäksi eduskunnassa muun muassa sosi-aali- ja terveysvaliokunta on todennut, että lomittajien ammattitaitoa ja osaamista tulisi vahvistaa työnohjauksella ja täydennyskoulu-tuksella sekä vähentää lomittajien osa-aikaista työtä.

16 b §. *Maksullinen lomittaja-apu.* Pykälä sisältäisi voimassa olevan lain 16 §:n 2 ja 3 momentissa olevia säännöksiä vastaavat säännökset maksullisesta lomittaja-avusta. Pykälän *1 momentti* koskee niin kutsuttua tu-ettua maksullista lomittaja-apua, jota voidaan järjestää vain vuosilomaan oikeutetulle maatalousyrittäjälle ja enintään 120 tuntia kalen-terivuodessa. Toisin kuin vuosilomaan ja si-jaisapuun, tuettuun maksulliseen lomittaja-apuun ei ole oikeutta, vaan sitä järjestetään vain, jos saatavilla on lomittajatyövoimaa, joka ei ole sidottu vuosiloma- tai sijaisapu-lomituksiin. Maksullinen lomittaja-apu edes-auttaa osaltaan ammattitaitoisen lomittaja-henkilöstön säilymistä ja heidän täysaikaista työllistymistään. Säännöksessä ei rajoitettaisi sitä, millaisiin tehtäviin maksullista lomitta-ja-apua voidaan käyttää. Tarkoitus on, että asiasta sovitaan paikallisyksikön ja maata-lousyrittäjän kanssa.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin paikallisyksikön mahdollisuudesta myydä lomitta-jien työpanosta täyden korvauksen periaat-teella myös muille kuin maatalousyrittäjille edellyttäen, ettei tämä vaaranna muiden lais-sa tarkoitettujen lomituspai-velujen jär-jestämistä.

24 §. *Maatalousyrittäjän velvollisuus jär-jestää itse lomituksensa.* Pykälän 2 momen-ttiin ehdotetaan tehtäväksi edellä ehdotetun 16 §:n ja ehdotetun uuden 16 b §:n johdosta tekninen korjaus viittaussäännökseen.

28 §. *Maksullisesta lomittaja-avusta perit-tävät maksut.* Pykälään ehdotetaan tehtäväksi edellä ehdotetun 16 §:n ja ehdotetun uuden 16 b §:n johdosta tekniset korjaukset viittaussäännöksiin.

Kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopi-mus ei enää sisällä kokemuslisää. Nykyisin

työkokemus vaikuttaa siten, että lomittajan henkilökohtaisen lisän tulee olla vähintään 5 prosenttia tehtäväkohtaisesta palkasta, kun lomittajalla on työkokemusta vähintään 5 vuotta, ja 10 prosenttia, kun työkokemusta on vähintään 10 vuotta. Tämän johdosta pykälän 1 momenttia ehdotetaan tarkistettavaksi niin, että säännöksessä tarkoitettu tuntimaksu vastaa lomittajan vähimmäisperuspalkkaa tunnilta lisättyinä viidellä prosentilla.

29 §. *Perusteettomasti annetun palvelun korvaaminen ja perusteettomasti maksetun korvauksen palauttaminen.* Pykälän otsikko ehdotetaan kirjoitettavaksi nykyistä yksinkertaisempaan muotoon.

Pykälän 1 momentti sisältäisi voimassa olevan lain 29 §:n 1 momentista ilmenevän pääsäännön, jonka mukaan palvelun saaja on velvollinen korvaamaan perusteettomasti saamastaan palvelusta aiheutuneet kustannukset. Korvaus kattaisi kuitenkin palvelusta aiheutuvat todelliset kustannukset eikä sitä enää sidottaisi maksullisesta lomittaja-avusta perittävään korvauksen määrään kuten nykyisin.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin yhdenmukaisesti voimassa olevan lain vastaavan säännöksen kanssa, että itse järjestetystä lomituksesta perusteettomasti saatu korvaus on maksettava takaisin.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, joka sisältää vastaavanlaisen kohtuullistamis säännöksen, jollainen on esimerkiksi turkistuottajan lomituspalveluista annetun lain 8 §:ssä sekä lukuisissa muissakin erilaisissa etuuksissa koskevista säädöksissä. Takaisinperinnästä voitaisiin luopua kohtuullisuusperusteella, jos virhe ei ole johtunut asiakkaan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä. Vähäisen rahamäärän takaisinperinnästä voitaisiin luopua riippumatta siitä, mistä syystä virhe on tapahtunut. Ehdotettu säännös merkitsee poikkeusta pykälän 1 ja 2 momenteista ilmenevistä pääsäännöistä, joten sitä on tarkoitus tulkita suppeasti. Asiasta päättää ensivaiheessa paikallisyksikkö ehdotetun lain 11 §:n mukaisesti. Paikallisyksikön päätökseen voidaan hakea oikaisua Melalta ja Melan päätöksestä voidaan valittaa hallinto-oikeuteen.

Ehdotettu pykälä on yhteydessä ehdotetun lain 40 a §:n 2 momentin säännökseen, joka

koskee kunnan velvollisuutta palauttaa perusteetta saamansa valtion korvaus siinä tapauksessa, että kunta on antanut palvelua tai maksanut korvausta itse järjestetystä lomituksesta lain vastaisesti.

30 §. *Viivästyskorko sekä maksuveloitteen täytäntöönpano.* Pykälän otsikko ehdotetaan kirjoitettavaksi nykyistä yksinkertaisempaan muotoon. Voimassa olevan lain 30 § sisältää viittauksen korkolain (633/1982) kumottuun säännökseen ja kumottuun lakiin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoin (367/1961). Pykälä ehdotetaan viittausten osalta ajanmukaistettavaksi ja muutoin kirjoitettavaksi nykyistä selkeämmäksi.

32 §. *Paikallishallintokustannukset.* Voimassa olevan lain 32 §:ssä säädetään paikallishallintokustannuksiin maksettavan valtion korvauksen maksamisesta, korvauksen kokonaismäärän vahvistamisesta sekä perusteista, joiden mukaan kokonaismäärä vahvistetaan. Paikallishallintokustannuksia ei ole yksilöity laissa, mutta voimassa olevan lain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen perustelujen (HE 190/1996) mukaan paikallishallintokustannuksilla tarkoitetaan lähinnä seuraavia lomitustoiminnan hoitoon liittyviä kustannuseriä, joiden arvioidaan aiheutuvan:

- vastuuhenkilön, johtavien lomittajien sekä tarvittavan toimistohenkilöstön palkkauksesta ja ammatillisesta täydennyskoulutuksesta,
- toimistotarvikkeiden, kaluston ja laitteiden ja muun käyttöomaisuuden hankinnasta sekä käyttöomaisuuden vuokrauksesta, korjauksesta ja huollosta,
- painatuksesta, monistuksesta, tekstinkäsittelystä, kirjanpidosta, palkanlaskennasta ja muiden toimistopalvelujen hankinnasta,
- postituksesta, puhelimen käytöstä ja muusta tiedon välityksestä,
- toimitilan vuokrasta, sähköstä ja kiinteistön käytöstä ja huollosta, sekä
- muista vastaavista toiminnoista tai hankinnoista, jollei näitä kustannuksia ole katsottava 35 §:ssä tarkoitetuiksi kustannusperusteisesti korvattaviksi lomituskustannuksiksi.

Valtion korvauksen kokonaismäärän vahvistaa valtioneuvosto sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön esityksestä vuosittain syyskuun loppuun mennessä. Voimassa olevan lain

32 §:n 2 momentin säännös korvauksen tason määräytymisperusteista on ollut vaikeasti sovellettavissa, mihin muun muassa valtioneulouden tarkastusvirasto on tarkastuskertomuksessaan 12/2001 kiinnittänyt huomiota. Korvauksen tasosta päätettäessä pitää ottaa huomioon säännöksen edellyttämät kolme muuttujaa, jotka ovat: lomitustoiminnan volyymi, yleinen kustannustason muutos sekä keskimääräiset hallintokustannukset. Yleisen kustannustason muutoksen osalta säännöksessä viitataan kuntien valtionosuuslakiin (1147/1996), joka on kumottu kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetulla lailla (1704/2009).

Yleisperusteluista (kohta 2.2.3) ilmenevien syiden johdosta säännös ehdotetaan yksinkertaistettavaksi. Ehdotetun pykälän 1 momentti vastaisi asiallisesti muutoin pääosin voimassa olevan lain 32 §:n 1 ja 2 momenttia, mutta se ei sisällä korvauksen määräytymisperusteita, vaan säännöksen mukaan korvauksen tulisi olla kohtuullinen. Korvaus olisi edelleen laskennallinen, mikä merkitsee, että sen käytöstä ei tehdä tilitystä valtiolle. Tarkoitus on, että korvauksen mitoituksessa edelleen pyritään siihen, että se kattaa tarpeelliset kustannukset tehokkaasti hoidetusta hallinnosta. Melan esitys olisi pohjana määrärahan vahvistamiselle, kuten se on käytännössä ollut tähänkin asti. Tämä on perusteltua, koska Melalla on paras tietopohja määrärahan tarpeen arvioimiseksi. Ehdotettu säännös on yhdenmukainen turkistuottajan lomituspalveluista annetun lain 24 §:n 1 momentin kanssa.

Lisäksi pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi korvauksen maksamista ja maksamisajankohtia koskeva asetuksenantovaltuus. Tarkempia säännöksiä korvauksen maksamisesta ja maksamisajankohdista on annettu maatalousyrittäjien lomituspalvelusetuksen 18 §:ssä, jota ei ole tarkoitus muuttaa.

35 §. *Valtion korvaukseen oikeuttavat lomituskustannukset.* Pykälän 2 momentissa luetellaan sellaiset lomituspalvelujen järjestämisestä aiheutuvat, toiminnan asianmukaisen hoitamisen kannalta tarpeellisina pidettävät kustannukset, jotka oikeuttavat valtion korvaukseen. Sellaisia ovat pykälän 1 kohdasta ilmenevät maatalouslomittajien palkkauskus-

tannukset, 2 kohdan mukaiset lomittajan täydennyskoulutuskustannukset, 2 a kohdan mukaiset oppisopimuskoulutuksesta aiheutuneet kustannukset, 3 kohdan mukaiset ostopalvelukustannukset, 4 kohdan mukaiset itse järjestetystä lomituksesta maksettavat korvaukset, 5 kohdan mukaiset vahingonkorvaukset sekä 6 kohdan mukaiset muut lain mukaisten palvelujen järjestämisestä aiheutuvat kohtuulliset kustannukset. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uudet 2 b ja 2 c kohdat.

Momentin 2 b kohtaan ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan valtion korvaukseen oikeuttaisivat ehdotetussa 8 a §:ssä tarkoitettun palvelusuunnitelman laatimisesta ja tarkistamisesta aiheutuneet matkakustannukset. Palvelusuunnitelman laatiminen edellyttää tilakäyntiä ainakin, jos suunnitelma tehdään tilalla, jolla käytetään paikallisyksikön järjestämiä palveluja. Tilakäynnin tekisi käytännössä useimmiten paikallisyksikön johtava lomittaja, joka kuuluu hallintohenkilöstöön, mutta voi tarvittaessa tehdä myös lomitustyötä. Palvelusuunnitelman tekemisestä aiheutuvat kustannukset matkakustannuksia lukuun ottamatta kuuluisivat paikallisyksikön hallintokustannuksiin, joihin maksetaan laskennallisin perustein määräytyvä valtion korvaus. Tilakäyntien lisäämiseksi on perusteltua, että niistä paikallisyksikölle aiheutuneet matkakustannukset korvataan poikkeuksellisesti kustannusperusteisesti osana lomituskustannuksia. Tilakäyntien lisääminen on tarpeellista, sillä niiden yhteydessä laaditut palvelusuunnitelmat lisäävät kustannustehokkuutta. Tilakäyntien ja palvelusuunnitelmien avulla voidaan esimerkiksi parantaa lomittajien työturvallisuutta ja vähentää työtapaturmista ja lomitustyössä sattuvista omaisuusvahingoista aiheutuvia kustannuksia. Tarkoitus on, että Mela antaa tarkemmat ohjeet palvelusuunnitelmien tekemisestä ja siihen liittyvien tilakäyntien toteuttamisesta. Ehdotetun säännöksen mukaan kustannusten korvaaminen edellyttää, että tehtävä on suoritettu Melan ohjeiden mukaisesti. Tämä on perusteltua, koska Melalla on kokonaisvastuu siitä, että valtion talousarvioesityksessä oleva määrärahan lisäys riittää uudistuksesta aiheutuviin kustannuksiin.

Momentin 2 c kohtaan ehdotetaan lisättä-

väksi säännös, jonka mukaan valtion korvaukseen oikeuttaisivat myös kustannukset, jotka aiheutuvat ehdotetussa 16 a §:ssä tarkoitetusta lomittajien maatalousyrittäjäkohtaisesta perehdytyksestä, jos perehdytys on tapahtunut Melan antamien ohjeiden mukaisesti. Kustannukset syntyvät pääosin siitä, että perehdytykseen käytetty aika on lomittajan työaikaa, jolta hänellä on oikeus saada palkkaa, mutta hänen työpanoksensa ei sillä hetkellä kohdistu suoranaisesti laissa tarkoitettujen palvelujen toteuttamiseen. Tarkoitus on, että säännöksen perusteella korvataan ainoastaan lomittajan palkkauksesta ja matkoista aiheutuvia kustannuksia, ei hallintoon liittyviä eikä maatalousyrittäjälle mahdollisesti aiheutuvia kustannuksia. Lisäedellytyksenä korvauksen saannille olisi, että perehdytys tapahtuu Melan ohjeiden mukaisesti.

36 §. *Lomituskustannusten vähennykset.* Pykälän 1 momentti merkitsee, että valtio korvaa lomituspalvelujen järjestämisestä aiheutuvat nettokustannukset. Valtion korvaukseen 35 §:n nojalla oikeuttavista kustannuksista vähennettäisiin siten lähtökohtaisesti kaikki toiminnasta saadut tulot. Yleisimmät niistä mainittaisiin erikseen momentin 1—3 kohdassa. Ehdotettu säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevan lain 36 §:ää ja sen soveltamiskäytäntöä, mutta olisi kirjoitusasultaan nykyistä yksinkertaisempi ja täsmällisempi.

Pykälän 2 momentti sisältäisi poikkeuksen 1 momentin pääsääntöön. Ehdotettu säännös merkitsee, että tietyissä tapauksissa lomituskustannuksista ei vähennetä määrää, joka on saatu asiakkaalta perusteettoman edun palautuksena. Säännös koskee tilannetta, jossa kunnan paikallisyksikkö on antanut lomituspalvelua tai maksanut korvausta itse järjestetystä lomituksesta vastoin voimassa olevia säännöksiä. Ehdotetun uuden 40 a §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan kunnan on pääsääntöisesti palautettava valtiolle tästä aiheutuneisiin kustannuksiin saamansa valtion korvaus. Tällaisessa tapauksessa kunta saisi puolestaan pitää itsellään korvauksen, joka on ehdotetun 29 §:n mukaisesti saatu perityksi asiakkaalta perusteettoman edun palautuksena, eikä sitä näin ollen vähennettäisi kunnalle korvattavista lomituskustannuksista.

40 §. *Valtion korvauksen loppuerä ja pa-*

lautus sekä palautetun määrän käyttäminen. Pykälä sisältyy lain 8 lukuun, joka koskee lomituskustannusten korvaamista Melan kanssa toimeksiantosopimuksen tehneelle kunnalle. Kunnan on lain 39 §:n mukaan vuosittain tehtävä Melalle tilitys edellisen vuoden kirjanpidon mukaisista lomituskustannuksista. Kunnan saamat ennakot eivät useinkaan vastaa täysin kunnalle tosiasiaa aiheutuneita lomituskustannuksia. Ehdotettu pykälä koskee niitä säännönmukaisia toimenpiteitä, joiden avulla kunkin vuoden kustannuksiin maksettava valtion korvaus saadaan vastaamaan todellisia kustannuksia.

Jos tarkistettu tilitys osoittaa, että ennakot eivät ole riittäneet kattamaan kunnan kirjanpidon mukaisia kustannuksia, Melan olisi pykälän 1 momentin mukaan maksettava kunnalle kustannusten ja ennakkojen erotus loppueränä. Ehdotettu säännös vastaa asiallisesti voimassa olevan lain 40 §:n 1 momenttia mutta on kirjoitusasultaan yksinkertaisempi.

Pykälän 2 momentti koskee kunnan velvollisuutta palauttaa liikaa saamansa ennakot siinä tapauksessa, että ennakot ovat olleet kirjanpidon mukaisia kustannuksia suuremmat. Ehdotettu säännös poikkeaa voimassa olevan lain 40 §:n 2 momentista siten, että kunta olisi velvollinen maksamaan palautettavan määrän Melalle eikä nykyiseen tapaan valtiolle.

Pykälän 3 momentin mukaan Mela saisi käyttää palautuksina saamansa määrät lomituskustannusten ennakkoihin tai loppueriin joko palautusvuonna tai sitä seuraavana vuonna. Muutosta on tarkoitus soveltaa ensimmäisen kerran niihin palautuksiin, jotka koskevat vuoden 2011 kustannuksiin maksettuja ennakkoja. Tästä säädettäisiin voimaantulosäännöksen 5 momentissa.

40 a §. *Kunnan velvollisuus palauttaa perusteetta saamansa valtion korvaus.* Pykälässä säädettäisiin kunnan velvollisuudesta palauttaa perusteetta saamansa valtion korvaus, jos 40 §:ssä tarkoitettujen vuosittain toistuvan loppuerän maksamis- tai ennakonpalautusmenettelyn jälkeen havaitaan, että kunta on jonakin vuonna saanut liikaa valtion korvausta. Virhe voi tulla esiin esimerkiksi, kun Mela tekee kunnan paikallisyksikköön tarkastuskäynnin sen varmistamiseksi, että paikal-

lisyksikkö hoitaa tehtävänsä säännösten ja toimeksiantosopimuksen mukaisesti.

Pykälän *1 momentin 1 kohta* koskee tilanetta, jossa valtion korvauksen perusteeton maksaminen on johtunut kunnan kirjanpitoon sisältyvästä virheestä. Kysymys on silloin kunnan ja valtion välisestä asiasta, jossa Melalla on toimivalta edustaa valtiota.

Momentin *2 kohdassa* säädettäisiin kunnan velvollisuudesta palauttaa valtion korvaus, jos korvatut kustannukset ovat syntyneet siitä, että lomituspalveluja tai korvausta itse järjestetystä lomituksesta on annettu vastoin voimassa olevia säännöksiä. Tarkoitus on, että kunnalla olisi velvollisuus palauttaa valtion korvaus ainoastaan niissä tilanteissa, että kunta on soveltanut säännöksiä virheellisesti. Palautusvelvollisuutta ei siis olisi, jos lomituspalvelujen virheellinen myöntäminen on johtunut esimerkiksi asiakkaan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai muusta kunnalle toimitetusta virheellisestä selvityksestä. Tällöin asiassa on kolmantena osapuolena asiakas, joka on saanut hänelle kuulumatonta palvelua tai korvausta.

Kunnan tulee lähtökohtaisesti periä asiakkaalta korvaus perusteettomasta edusta, kuten ehdotetun lain 29 §:stä ilmenee. Jos takaisinperintä onnistuu, kunta saa sillä tavalla hyvityksen taloudellisesta menetyksestä, joka sille aiheutuu, kun se joutuu palauttamaan perusteettomasti saamansa valtion korvauksen. Asiakkaaseen kohdistuvasta takaisinperinnästä voidaan kuitenkin luopua, jos se katsotaan kohtuulliseksi ja jos virhe on johtunut muusta kuin asiakkaan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos takaisinperittävä määrä on vähäinen. Pykälän *2 momentti* sisältäisi tähän tilanteeseen liittyvän poikkeuksen 1 momentissa säädetyistä palauttamisvelvollisuudesta. Sen mukaan kunnalla ei olisi velvollisuutta palauttaa valtion korvausta siltä osin kuin takaisinperinnästä on luovuttu. Silloin taloudellinen vahinko jäisi valtiolle. Jos takaisinperinnästä luopuminen on tapahtunut kunnan päätöksellä, edellytyksenä on, että Mela on hyväksynyt ratkaisun. Säännöksessä tarkoitettut tilanteet ovat poikkeuksellisia. Tarvittaessa Melan on syytä neuvotella asiasta eri osapuolten, muun muassa sosiaali- ja terveysministeriön kanssa ennen kuin se hyväksyy kunnan ratkaisun. Hyväksymiselle

ei asetettaisi muotomääräyksiä eikä määräaika, joten se voisi tapahtua joko etu- tai jälkikäteen. Kunta voisi myös pyytää Melalta lain 37 §:n 2 momentissa tarkoitettua ennakkotiedon, koska kyse on viime kädessä siitä, ovatko kunnalle aiheutuneet kustannukset lain 35 §:ssä tarkoitettulla tavalla tarpeellisia. Päätös takaisinperinnästä luopumisesta voi syntyä myös Melalle tehdyn oikaisuvaatimuksen tai Melan päätöksestä hallinto-oikeudelle tehdyn valituksen johdosta. Näisäkin tapauksissa kunta vapautuisi palauttamasta perusteettomasti saamaansa valtion korvausta siltä osin kuin takaisinperinnästä on luovuttu.

Kunta olisi pääsääntöisesti velvollinen palauttamaan perusteettoman valtion korvauksen muissa kuin edellä 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa. Palautus ohjautuisi suoraan valtiolle toisin kuin vuosittaisten tilitysten perusteella palautetut ennakot, jotka ehdotuksen mukaan palautettaisiin Melalle. Tässäkin tapauksessa Mela kuitenkin esittäisi palautusvaatimuksen kunnalle *3 momentin* mukaisesti.

Pykälän *4 momentti* antaisi Melalle mahdollisuuden luopua takaisinperinnästä, jos palautettava määrä on vähäinen tai jos perimistä on pidettävä kohtuuttomana. Luopumismahdollisuus koskee sekä 1 momentin 1 että 2 kohdassa tarkoitettuja tapauksia. Jälkimmäisessä tapauksessa kohtuullisuusharkinta voi olla tarpeen esimerkiksi silloin, kun on tulkinnanvaraista, onko kunta menetellyt vastoin voimassa olevia säännöksiä.

Koska Mela ja kunta ovat sopimussuhteessa keskenään, Mela ei voi sitovasti päättää takaisinperinnästä tai siitä luopumisesta. Jos asiasta ei synny yhteisymmärrystä sopimuspuolten välillä, se ratkaistaisiin hallintoriitana hallinto-oikeudessa lain 44 §:n mukaisesti.

42 §. Oikaisuvaatimus. Pykälän *1 momentti* vastaa asiallisesti voimassa olevan lain 42 §:n 1 momenttia muutoin paitsi että ehdotetun säännöksen mukaan oikaisuvaatimus voitaisiin tehdä paikallisyksikön eikä sen vastuuhenkilön päätöksestä. Muutos johtuu edellä ehdotetusta 11 §:stä, jonka perusteella päätökset asiakkaan oikeuksista ja velvollisuuksista tekee paikallisyksikkö.

Pykälän *2 momentin* mukaan paikallisyksikön pitäisi ensisijaisesti itse selvittää, voi-

daanko oikaisuvaatimukseen suostua, ja sen tulisi myös itse oikaista päätöksensä, jos se hyväksyy kaikki vaatimukset. Oikaisuvaatimus ohjautuisi Melan ratkaistavaksi ainoastaan silloin, kun paikallisyksikkö ei hyväksy kaikkia vaatimuksia. Ehdotettu pykälä olisi pääosin yhdenmukainen turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain 32 §:n kanssa.

44 a §. Maatalousyrittäjän ilmoitusvelvollisuus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin maatalousyrittäjälle velvollisuus ilmoittaa paikallisyksikölle itseään ja maatalousyrittäjään koskevia tietoja. Ilmoitusvelvollisuus koskee sellaisia tietoja, jotka voivat vaikuttaa lomituspalvelujen järjestämiseen hänelle. Tiedot voivat koskea maatalousyrittäjän oikeutta palvelujen saantiin, palvelujen määrää tai niistä perittäviä maksuja. Jos kysymys on itse järjestetystä lomituksesta, maatalousyrittäjällä olisi velvollisuus ilmoittaa tiedot, jotka vaikuttavat korvauksen maksamiseen ja määrään. Säännöksen perusteella maatalousyrittäjä olisi velvollinen antamaan tiedot sekä omasta aloitteestaan että paikallisyksikön pyynnöstä. Asiakkaan ilmoitusvelvollisuuden noudattamista saatetaan joutua arvioimaan esimerkiksi silloin, kun harkitaan mahdollisuutta luopua häneen kohdistuvasta perusteettoman edun takaisinperinnästä. Luopuminen ei pääsääntöisesti ole mahdollista, jos asiakas on toiminut vilpillisesti, ja ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti voi joissakin tapauksissa olla osoituksena asiakkaan menettelyn vilpillisyydestä.

Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettut tiedot olisi ilmoitettava myös Melalle sen käsitellessä paikallisyksikön päätöksestä tehtyä oikaisuvaatimusta.

Pykälän 3 momentti sisältää asetuksenantovaltuuden. Säännös on tarpeen voimassa olevan sääntelyn saattamiseksi vastaamaan perustuslain vaatimuksia säädöstasosta. Maatalousyrittäjien lomituspalveluasetuksen 3—5 § velvoittavat maatalousyrittäjän antamaan tietoja lomituspäivän keston määrittelyä varten.

46 §. Lomituskustannuksia koskevat eläkelaitoksen selvitykset. Pykälä lisättäisiin lakiin siitä aiemmin kumotun pykälän tilalle. Mela on valtioon nähden vastuussa valtion talousarviossa tarkoitukseen varatun määrärahan asianmukaisesta käytöstä. Pykälässä säadet-

täisiin Melan velvollisuudesta tehdä määrärahan käyttöä koskevat selvitykset sosiaali- ja terveysministeriölle.

Pykälän 1 kohdassa tarkoitettu kuukausittainen selvitys koskisi paikallisyksiköille maksettuja ennakkoja ja niitä kustannuksia, jotka Melalle aiheutuu lomituspalvelujen järjestämisestä siinä tapauksessa, että se hoitaa paikallisyksikön tehtäviä.

Lisäksi Melan tulisi pykälän 2 kohdan mukaan tehdä vuosittain kokonaistilitys edellisen vuoden lomituskustannuksista ja niitä varten maksetun valtion korvauksen käytöstä. Kokonaistilityksellä tarkoitetaan selvitystä, joka koskee maan kaikissa paikallisyksiköissä aiheutuneita ja Melan tarkistamiin tilityksiin perustuvia lomituskustannuksia. Lisäksi siitä ilmenisi, minkä verran loppueriä Melan on maksettava kunnille ja paljonko kunnat ovat joutuneet palauttamaan liikaa saamiaan ennakkoja Melalle. Samalla Melan tulisi selvittää, miten se on käyttänyt palautuksina saamansa määrän.

Ehdotettua pykälää vastaava säännös sisältyy voimassa olevan asetuksen 20 §:ään, joka on tarkoitus kumota lain muutoksen myötä. Sääntely on perusteltua korottaa lain tasolle, jotta valtion korvauksen käyttöä koskevat menettelyt tulisivat nykyistä läpinäkyvämmiksi. Ehdotettu pykälä on yhdenmukainen turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain 31 §:n kanssa.

47 §. Eläkelaitoksen velvollisuus palauttaa perusteetta saamansa valtion korvaus. Melalla olisi ehdotetun pykälän mukaan velvollisuus palauttaa valtiolle mahdollisesti perusteetta saamansa valtion korvaus vastaavasti kuin kunnalla ehdotetun 40 a §:n mukaan. Säännöstä voitaisiin soveltaa esimerkiksi, jos kävisi ilmi, että Mela ei ole käyttänyt ehdotetun 40 §:n 3 momentin mukaisesti palautuksena saamiaan rahoja säännöksen edellyttämällä tavalla valtion korvauksen ennakkojen tai loppuerien maksamiseen. Sosiaali- ja terveysministeriön tulisi määrätä liikaa maksettu määrä palautettavaksi. Pykälän 4 momentin mukaan ministeriö voisi myös päättää, että palautettava määrä vähennetään myöhemmin maksettavasta valtion korvauksesta. Vastaavanlainen perusteettoman edun palauttamista koskeva säännös on muun muassa kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta an-

netussa laissa.

47 a §. *Suoritusvelvollisuuden raukeaminen.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin määräajasta, jossa Melan ja sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön velvollisuus suorittaa saamatta jäänyt valtion korvaus raukeaa. Vastaavanlainen säännös suoritusvelvollisuuden raukeamisesta sisältyy kuntien peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 53 §:ään.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin vastaavasti perusteetta saadun valtion korvauksen palauttamisvelvollisuuden raukeamisesta. Ehdotus vastaa asiallisesti nykyistä sääntelyä, sillä voimassa olevan lain 47 §:ssä viitataan perusteetta saadun valtion korvauksen osalta kuntien valtionosuuslakiin, joka on kumottu peruspalvelujen valtionosuudesta annetulla lailla.

Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

Voimaantulosäännöksen 2 momentin mukaan ehdotetun lain 8 a §:ssä tarkoitetut palvelusuunnitelmat olisi tehtävä kolmen vuoden kuluessa niille tiloille, jotka ovat lain piirissä sen voimaan tullessa.

Voimaantulosäännöksen 3 momentti koskee palvelusuunnitelmien laatimisesta ja tarkistamisesta aiheutuneiden matkakustannusten sekä lomittajien maatalousyrittäjäkohtaisesta perehdytyksestä aiheutuneiden kustannusten korvaamismenettelyä siirtymäkauden 2011—2013 aikana. Edellä mainittujen uusien lomituskustannusten tulisi jakaantua tasaisesti siirtymäkaudella. Tämän johdosta ehdotetaan, että näiden kustannusten korvaaminen siirtymäkaudella edellyttää 35 §:n 2 momentin 2 b ja 2 c kohdissa säädetyn lisäksi, että kustannukset ovat Melan etukäteen hyväksymien paikallisyksikkökohtaisten suunnitelmien mukaiset. Melan tulisi käytettävissä oleva määräraha huomioiden huolehtia siitä, että uudet palvelut toteutettaisiin asteittain. Tarkoitus on, että siirtymäkauden alkupuoliskolla painopiste olisi pitkälle automatisoiduilla tiloilla sekä tiloilla, joilla maatalouslomittaja työskentelee yksin. Näiden tilojen asettaminen etusijalle on perusteltua muun muassa siksi, että ne ovat muita alttiimpia vahingoille, joita lomituksen yhteydessä voi tapahtua, ja valtion varoista mahdollisesti maksettavat vahingonkorvaukset voivat muodostua suuriksi. Melan tulee kuitenkin

suunnitelmia hyväksyessään huomioida kokonaistaloudelliset näkökohdat esimerkiksi siten, että palvelusuunnitelmat voi olla aiheellista tehdä yhtä aikaa toisiaan lähellä sijaitsevilla tiloilla.

Voimaantulosäännöksen 4 momentti koskee ehdotetun lain 40 §:n 2 momentin säännöstä kunnan velvollisuudesta palauttaa perusteetta saamansa valtion korvaus Melalle ja 3 momentin säännöstä Melan oikeudesta käyttää näin saadut varat vastaisten ennakkojen ja loppuerien maksamiseen. Ehdotuksen mukaan säännöksiä sovellettaisiin ensimmäisen kerran niihin palautuksiin, jotka koskevat vuoden 2011 kustannuksiin maksettuja ennakkoja.

Voimaantulosäännöksen 5 momentti sisältäisi säännöksen siitä, miltä osin tätä lakia sovellettaisiin ennen lain voimaantuloa sattuneisiin tapauksiin. Lain 29 §:n 3 momenttiin ehdotettua uutta perusteettomasti saadun lomituksen takaisinperinnän kohtuullistamissäännöstä ehdotetaan sovellettavaksi myös niihin tapauksiin, joissa takaisinperinnän peruste on syntynyt ennen tämän lain voimaantuloa, mutta takaisinperintäasia on vielä ratkaisematta. Tämä olisi perusteltua, koska nykyisin voimassa olevaan lakiin ei sisälly takaisinperinnän kohtuullistamismahdollisuutta.

Samoin ehdotetun lain 40 a ja 47 §:ää sekä 47 a §:n 2 momenttia ehdotetaan sovellettavaksi kunnan tai eläkelaitoksen perusteetta saaman valtion korvauksen palautukseen myös niissä tilanteissa, joissa palautuksen peruste on syntynyt ennen tämän lain voimaantuloa, mutta palautusasia on vielä ratkaisematta. Tämä olisi perusteltua, koska nykyisin voimassa olevassa laissa ei ole kattavia menettelysäännöksiä perusteetta saadun valtion korvauksen palauttamiseen ja tapaukset saatavat tulla ilmi pitkänkin ajan kuluttua.

1.2 Laki turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain 4 §:n muuttamisesta

4 §. *Lomituspalvelujen määrä.* Voimassa olevan lain 4 §:n mukaan turkistuottajille kunakin vuonna järjestettävien vuosilomapäivien ja lisävapaatuntien määrän vahvistaa sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö vuosittain edellisen

vuoden loppuun mennessä. Pykälää ehdotetaan täsmennettäväksi lisäämällä siihen valtuutus, jonka mukaan pykälässä tarkoitettuihin asiakkaan oikeusasemaan vaikuttavat enimmäismäärät vahvistetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella valtion talousarvioon varatun siirtomäärärahan rajoissa.

Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

1.3 Laki poronhoitajien sijaisapukokeilusta annetun lain 5 §:n muuttamisesta

5 §. *Korvauksen määrä.* Voimassa olevan lain 5 §:n mukaan poronhoitajille kunakin kokeiluvuonna korvattavien sijaisaputuntien enimmäismäärän vahvistaa sosiaali- ja terveysministeriö vuosittain edellisen vuoden

loppuun mennessä. Pykälää ehdotetaan täsmennettäväksi lisäämällä siihen valtuutus, jonka mukaan pykälässä tarkoitettuihin asiakkaan oikeusasemaan vaikuttava enimmäismäärä vahvistetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella valtion talousarvioon varatun siirtomäärärahan rajoissa.

Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

2 Voimaantulo

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**maatalousyrittäjien lomituspalvelulain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 2—4 §, 7 b ja 7 c §, 7 e §:n 2 momentti, 8 ja 11 §, 14 §:n 2 momentti, 15 §:n 2 momentti, 16 §, 24 §:n 2 momentti, 28—30, 32, 36, 40, 42 ja 47 §,

sellaisina kuin niistä ovat 3 § osaksi laeissa 458/2004 ja 998/2008, 4 ja 32 § osaksi laissa 458/2004, 7 b ja 7 c § sekä 7 e §:n 2 momentti ja 24 §:n 2 momentti laissa 1135/2001, 16, 30 ja 36 § osaksi laissa 1135/2001 sekä 28 § laissa 629/2003, sekä

lisätään lakiin uusi 8 a, 16 a ja 16 b §, 35 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1263/2009, uusi 2 b ja 2 c kohta, lakiin uusi 40 a ja 44 a § sekä lakiin siitä lailla 623/1999 kumotun 46 §:n tilalle uusi 46 § seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

2 §

Maatalouden, kotieläintuotannon ja maatalousyrityksen määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *maataloudella* maatilatalouden tuloverolain (543/1967) mukaan verotettavaa kotieläintuotannon ja kasvinviljelyn harjoittamista;

2) *kotieläintuotannolla* maatilatalouden tuloverolain mukaan verotettavaa kotieläintuotantoa, ei kuitenkaan porotaloutta eikä kalataloutta; sekä

3) *maatalousyrityksellä* sellaista maataloutta, jota harjoitetaan itsenäisenä taloudellisena yksikkönä.

3 §

Maatalousyrittäjän määritelmä

Tässä laissa tarkoitetaan maatalousyrittäjällä henkilöä, joka itse työhön osallistuen harjoittaa maataloutta ja

1) joka on ollut velvollinen ottamaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 10 §:ssä

tarkoitettua vakuutuksen ja jolla on voimassa sanottu vakuutus tai vireillä hakemus sen saamiseksi;

2) jolle on myönnetty 1 kohdassa tarkoitettuun vakuutukseen perustuva kuntoutustuki; tai

3) joka on iältään 15—18-vuotias ja täyttää muutoin kuin ikänsä puolesta 1 kohdassa tarkoitettua vakuutuksen saamisen edellytykset.

4 §

Vuosilomaan oikeutettu maatalousyrittäjä

Vuosilomaan on oikeutettu maatalousyrittäjä, jonka harjoittama kotieläintuotanto käsittää vuosiloman pitämisaikana vähintään neljä kotieläinyksikköä. Kotieläinyksikkö määräytyy eläinlajikohtaisesti eläintenpidosta aiheutuvan työmäärän perusteella. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset kotieläinyksikön määräytymisestä.

Lisäedellytyksenä vuosiloman saannille on, että maatalousyrittäjä harjoittaa kotieläintuotantoa päätoimisesti. Päätoimisena pidetään kotieläintuotannon harjoittajaa, jonka työpanos lomitusaikana ja sitä edeltäneen kuuden kuukauden aikana on kohdistunut maatalouden harjoittamiseen vähintään samassa määrin kuin maatalousyrityksen ulko-

puolella tapahtuvaan työskentelyyn. Kotieläintuotannon harjoittajaa ei kuitenkaan pidetä päätoimisena, jos hänelle maksetaan lomitussajankohdalla työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettua työttömyysetuutta tai jos hänelle ei makseta etuutta sen vuoksi, että meneillään on työttömyysturvalain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu korvaukseton määräaika. Päätoimisuuden määrittelyä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, maatalousyrittäjällä ei ole oikeutta vuosilomaan:

1) sen kalenterivuoden aikana, jonka kuluessa hänen velvollisuutensa ottaa 3 §:ssä tarkoitettu vakuutus alkaa, lukuun ottamatta sitä vuosiloma-oikeutta, jota saman maatalousyrittäjän maatalousyrittäjät eivät ole käyttäneet kyseisen kalenterivuoden aikana; eikä

2) sinä aikana, jolloin hän saa toistaiseksi myönnettyä täyttä työkyvyttömyyseläkettä, täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruista kuntoutustukea tai työttömyyseläkettä.

2 luku

Oikeus lomituspalveluihin

7 b §

Sijaisapu sairaan lapsen hoitoa varten

Sijaisapuun oikeutetulla maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua:

1) alle 10-vuotiaan lapsen sairastumisen johdosta enintään seitsemäksi päiväksi; sekä

2) sairaan tai vammaisen lapsen hoitoon tai kuntoutukseen osallistumista varten enintään siksi ajaksi, jolta hänelle maksetaan sairausvakuutuslaissa (1224/2004) tarkoitettua erityishoitorahaa.

7 c §

Sijaisapu raskautta, synnytystä sekä lapsen ja ottolapsen hoitoa varten

Sijaisapuun oikeutetulla maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua:

1) raskautta, synnytystä ja lapsen hoitoa varten enintään siksi ajaksi, jolta hänelle

maksetaan sairausvakuutuslaissa tarkoitettua äitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa; sekä

2) ottolapsen hoitoa varten enintään siksi ajaksi, jolta hänelle maksetaan sairausvakuutuslaissa tarkoitettua ottovanhemman vanhempain- tai isyysrahaa.

7 e §

Sijaisapu aikuiskoulutusta varten

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua enintään siksi ajaksi, kun hän osallistuu sellaiseen koulutukseen, johon hänelle myönnetään:

1) maatalousyrittäjien opintorahaa maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1559/2001) 6 §:ssä tarkoitettuna muuna kansallisena tukena; tai

2) aikuiskoulutustukea aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) perusteella.

8 §

Lomituspäivän kesto

Lomituspäivän kesto määritellään lomitustunteina siten, että se keskimäärin vastaa lomitettavan maatalousyrittäjän tehtäväosuutta maatalousyrittäjän hoitoon kuuluviin välttämättömiin tehtäviin käytettävästä kokonaistyöajasta. Lomitustuntien määrä arvioidaan tilan kotieläintuotantoon kuuluvien kotieläinten määrän ja laadun, tilan tuotantomenetelmien ja -olosuhteiden sekä lomitussajankohdan perusteella. Lomitustuntien määrää arvioidaan otetaan huomioon myös lomittajana toimivan henkilön ammattitaito ja kyky suoriutua lomitukseen kuuluvista tehtävistä.

Lomituspäivän keston määrittelemisestä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

8 a §

Palvelusuunnitelma

Vuosilomaan oikeutetun maatalousyrittäjän lomituspalvelujen toteuttamiseksi paikallisyksikön on yhteistyössä maatalousyrittäjän

kanssa laadittava maatalousyritykselle palvelusuunnitelma. Palvelusuunnitelma voidaan tarpeen mukaan laatia myös muun kuin vuosilomaan oikeutetun maatalousyrittäjän lomituspalvelujen toteuttamiseksi. Jos maatalousyrityksessä käytetään paikallisyksikön järjestämiä lomituspalveluja, palvelusuunnitelma laaditaan paikallisyksikön hallintohenkilöstön toteuttaman tilakäynnin yhteydessä.

Palvelusuunnitelmaan merkitään ainakin:

1) kuvaus maatalousyrityksessä harjoitettavasta maataloudesta;

2) kotieläintuotantoon kuuluvien kotieläinten määrä ja laatu sekä niiden hoitoon käytettävät työmenetelmät;

3) kotieläintuotantoon kuuluvien kotieläinten päivittäiset hoitotyöt ja maatalousyrityksen hoitoon kuuluvat muut välttämättömät tehtävät sekä arvio niiden vaatimasta päivittäisestä kokonaistyöajasta;

4) maatalousyrityksessä vakituisesti työskentelevät henkilöt;

5) maatalousyrittäjien tehtäväosuudet maatalousyrityksen hoitoon kuuluvista välttämättömistä tehtävistä; ja

6) arvio maatalousyrittäjien lomituspäivän kestosta.

Paikallisyksikön järjestämiä lomituspalveluja käytettäessä palvelusuunnitelmaan merkitään lisäksi ainakin tieto:

1) tilakäynnin toteutumisesta ja tilakäynnille osallistuneista henkilöistä;

2) seuraavaksi suunnitellun tilakäynnin ajankohdasta;

3) tilan lomitustöiden edellyttämästä osaa- mistasosta;

4) lomittajien maatalousyrityskohtaisesta perihdytyksestä;

5) lomituspalvelujen tilakohtaisesta palvelukokonaisuudesta;

6) lomituspalvelujen tilakohtaisista kehittämistarpeista; ja

7) tilakäynnillä havaituista keskeisistä lomittajien työoloja koskevista työsuojellullisista seikoista ja paikallisyksikön esittämät niitä koskevat toimenpidevaatimukset.

Palvelusuunnitelma on tarkistettava maatalousyrittäjän tai paikallisyksikön aloitteesta, jos palveluntarpeessa tai olosuhteissa tapahtuu muutoksia. Paikallisyksikön järjestämiä lomituspalveluja käytettäessä palvelusuunnitelma tarkistetaan kuitenkin aina vähintään

joka kolmas vuosi tehtävän tilakäynnin yhteydessä.

3 luku

Hallinto

11 §

Päätöksenteko

Paikallisyksikkö päättää lomituspalvelujen antamisesta, itse järjestetystä lomituksesta maksettavasta korvauksesta, palvelun saajalta perittävästä maksusta, palvelun saajan velvollisuudesta korvata perusteettomasti annettusta lomituspalvelusta aiheutuneet kustannukset sekä perusteettomasti maksetun korvauksen takaisinperinnästä. Päätös annetaan tiedoksi asianosaiselle hallintolain (434/2003) 59 §:ssä säädetyllä tavalla.

4 luku

Paikallisyksikön järjestämät lomituspalvelut

14 §

Paikallisyksikön velvollisuus antaa lomituspalveluja

 Jos maatalousyrityksessä toimivat maatalousyrittäjät ovat samanaikaisesti vuosilomalla taikka jos yrityksessä on vain yksi maatalousyrittäjä, joka on vuosilomalla, paikallisyksikön tulee yrityksen kotieläintuotantoon kuuluvien kotieläinten hoidon turvaamiseksi järjestää yritykseen tavanomaisen lomituksen lisäksi tarpeen mukaan myös valvontakäyntejä.
 -----

15 §

Lomituspalvelujen järjestämistavat

 Paikallisyksikön on palkattava riittävä ja tarkoituksenmukainen määrä maatalouslo-

mittajia siten, että tämän lain edellyttämät palvelut voidaan turvata joustavasti ja taloudellisesti.

16 §

Lomitustehtävien laajuus

Maatalouslomittajan tulee huolehtia maatalousyrityksen kotieläintuotantoon kuuluvista ja muista maatalousyrityksen hoitoon kuuluvista välttämättömistä tehtävistä siltä osin kuin ne kuuluvat vuosilomalla olevan tai sijaisapua saavan maatalousyrittäjän tehtäväosuuteen.

16 a §

Lomittajien maatalousyrityskohtainen perehdytys

Paikallisyksikön tulee huolehtia yhteistyössä maatalousyrittäjän kanssa siitä, että maatalousyritykseen osoitetut maatalouslomittajat saavat tilalla maatalousyrityskohtaista perehdytystä 16 §:ssä tarkoitettuihin lomitustehtäviin.

16 b §

Maksullinen lomittaja-apu

Paikallisyksikkö voi järjestää vuosilomaan oikeutetulle maatalousyrittäjälle maksullista lomittaja-apua 28 §:n 1 momentissa säädettyä maksua vastaan enintään 120 tuntia kalenterivuodessa. Edellytyksenä on, että palvelu ei vaaranna vuosiloman ja sijaisavun järjestämistä ja että sen toteuttamiseen käytetään vain sellaisen lomittajan työpanosta, joka on paikallisyksikön palveluksessa ja tekee vakituisesti lomitustyötä tai jota tarkoitetaan 15 §:n 1 momentin 2 kohdassa.

Paikallisyksikkö voi lisäksi järjestää muulekin henkilölle kuin maatalousyrittäjälle maksullista lomittaja-apua 28 §:n 2 momentissa säädettyä maksua vastaan, jollei palvelu vaaranna vuosiloman, sijaisavun tai 1 momentissa tarkoitettua lomittaja-avun järjestämistä.

5 luku

Maatalousyrittäjän itse järjestämä lomitus

24 §

Maatalousyrittäjän velvollisuus järjestää itse lomituksensa

Edellä 1 momentissa tarkoitettu maatalousyrittäjä voi järjestää itselleen myös 16 b §:n 1 momentissa tarkoitettua palvelua vastaavaa maksullista lomittaja-apua.

6 luku

Palveluista perittävät maksut ja korvaukset

28 §

Maksullisesta lomittaja-avusta perittävät maksut

Maatalousyrittäjältä peritään 16 b §:n 1 momentissa tarkoitettua lomittaja-avusta tuntimaksu, joka vastaa maatalouslomittajan kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen mukaista vähimmäisperuspalkkaa tunnilta lisättynä viidellä prosentilla.

Edellä 16 b §:n 2 momentissa tarkoitettua lomittaja-avusta peritään sen käyttäjältä maksu, joka vastaa maatalouslomittajan kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen mukaista vähimmäisperuspalkkaa tunnilta kerrottuna luvulla 2,4.

29 §

Perusteettomasti annetun palvelun korvaaminen ja perusteettomasti maksetun korvauksen palauttaminen

Jos lomituspalveluja on annettu perusteettomasti, palvelun saaja on velvollinen korvaamaan paikallisyksikölle siitä aiheutuneet kustannukset.

Jos itse järjestetystä lomituksesta on maksettu korvausta perusteettomasti, korvauksen

saaja on velvollinen palauttamaan liikaa saamansa korvauksen paikallisyksikölle.

Takaisinperinnästä voidaan luopua osittain tai kokonaan, jos se katsotaan kohtuulliseksi eikä perusteeton etu ole aiheutunut palvelun tai korvauksen saajan taikka hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä. Takaisinperinnästä voidaan luopua myös silloin, kun takaisin perittävä määrä on vähäinen. Päätös takaisinperinnästä on tehtävä viiden vuoden kuluessa perusteettoman lomituspalvelun antamisesta tai perusteettoman korvauksen maksamisesta.

30 §

Viivästyskorko ja maksuvelvoitteen täytäntöönpano

Jos sijaisavusta tai maksullisesta lomittajaavusta määrättyä maksua tai 29 §:ssä tarkoitettua korvausta ei ole maksettu viimeistään eräpäivänä, saadaan viivästyskorkoa periä eräpäivästä lukien korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa säädetyn perusteella. Viivästyskoron perusteena oleva eräpäivä voi olla aikaisintaan kahden viikon kuluttua maksu- tai takaisinperintäpäätöksen antamisesta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu maksu tai korvaus viivästyskorokseen saadaan periä ilman tuomiota tai hallintotuomioistuimen päätöstä siten kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

7 luku

Kustannukset

32 §

Paikallishallintokustannukset

Valtion varoista maksetaan vuosittain kohtuullinen korvaus niistä kustannuksista, jotka toimeksiantosopimuksen tehneille kunnille ja eläkelaitokselle aiheutuvat tämän lain mukaisten paikallishallintotehtävien hoitamises-

ta. Valtioneuvosto vahvistaa vuosittain syyskuun loppuun mennessä eläkelaitoksen esityksestä korvauksen kokonaismäärän seuraavaa kalenterivuotta varten.

Korvauksen maksamisesta, jaksottamisesta ja maksamisajankohdasta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

35 §

Valtion korvaukseen oikeuttavat lomituskustannukset

Edellä 1 momentissa tarkoitettuina kustannuksina korvataan:

2 b) palvelusuunnitelmien laatimisesta ja tarkistamisesta aiheutuneet matkakustannukset siltä osin kuin ne ovat syntyneet eläkelaitoksen ohjeiden mukaisesti suoritetusta tehtävästä;

2 c) maatalouslomittajien maatalousyritys-kohtaisesta perehdytyksestä aiheutuneet kustannukset siltä osin kuin ne ovat syntyneet eläkelaitoksen ohjeiden mukaisesti suoritetusta perehdytyksestä;

36 §

Lomituskustannusten vähennykset

Valtion korvaukseen oikeuttavista lomituskustannuksista vähennetään:

1) sijaisavusta ja maksullisesta lomittajaavusta saadut maksut;

2) 29 §:n perusteella saadut korvaukset;

3) paikallisyksikön palveluksessa olevien maatalouslomittajien sairauspäivärahat ja muut vastaavat etuudet siltä osin kuin ne maksetaan työnantajalle;

4) muut mahdolliset tämän lain mukaisiin tehtäviin liittyvät tulot.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua korvausta ei kuitenkaan vähennetä lomituskustannuksista, jos sitä vastaava määrä on palautettu valtiolle 40 a §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella.

8 luku

Lomituskustannusten korvaaminen toimeksiantosopimuksen tehneelle kunnalle

40 §

Valtion korvauksen loppuerä ja palautus sekä palautetun määrän käyttäminen

Jos eläkelaitoksen tarkistama tilitys osoittaa, että kunnalle asianomaisena varainhoitovuonna maksetut ennakot eivät riitä kattamaan lomituspalveluista aiheutuneita kirjanpidon mukaisia kustannuksia, eläkelaitoksen on maksettava toteutuneiden kustannusten ja ennakkojen erotus loppueränä. Loppuerä maksetaan sen vuoden loppuun mennessä, jonka aikana tilitys on saapunut eläkelaitokselle.

Jos eläkelaitoksen tarkistama tilitys osoittaa, että kunnalle asianomaisena varainhoitovuonna maksetut ennakot ylittävät lomituspalveluista aiheutuneiden kirjanpidon mukaisen kustannusten määrän, kunnan on palautettava liikaa saamansa määrä eläkelaitokselle. Palautettava määrä on maksettava viimeistään eläkelaitoksen ilmoittamana eräpäivänä, joka voi olla aikaisintaan kuukauden kuluttua ilmoituksen lähettämisestä.

Eläkelaitos voi käyttää 2 momentin mukaisesti palautetun määrän ennakkojen ja loppuerien maksamiseen palautuksen vastaanottamisvuoden tai sitä seuraavan kalenterivuoden aikana.

40 a §

Kunnan velvollisuus palauttaa perusteetta saamansa valtion korvaus

Kunnan on palautettava valtion varoista perusteetta saamansa korvaus valtiolle, jos

1) tilityksen tarkistamisen jälkeen ilmenee, että kirjanpitoon on sisältynyt lomituskustannuksiin kuulumattomia kustannuksia tai että lomituskustannuksista ei ole vähennetty 36 §:ssä tarkoitettuja tuloja; taikka

2) paikallisyksikkö on antanut lomituspalveluja tai maksanut korvausta itse järjestettyä lomituksesta säännösten vastaisesti.

Kunnalla ei kuitenkaan ole velvollisuutta

palauttaa valtion korvausta 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa siltä osin kuin palvelun tai korvauksen saajaan kohdistuvasta takaisinperinnästä on luovuttu 29 §:n 3 momenttiin perustuvalla paikallisyksikön päätöksellä, jonka eläkelaitos on hyväksynyt, taikka eläkelaitoksen tai hallinto-oikeuden päätöksellä.

Palautettava määrä on maksettava viimeistään eläkelaitoksen ilmoittamana eräpäivänä, joka voi olla aikaisintaan kuukauden kuluttua ilmoituksen lähettämisestä. Palautettavasta määrästä peritään korkolain 3 §:n 2 momentin mukainen korko eräpäivästä lukien.

Perusteetta maksettu valtion korvaus voidaan jättää perimättä takaisin osittain tai kokonaan, jos sen määrä on vähäinen tai jos takaisinperimistä on pidettävä kohtuuttomana.

9 luku

Oikaisu ja muutoksenhaku

42 §

Oikaisuvaatimus

Edellä 11 §:ssä tarkoitettuun paikallisyksikön päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Jos asianosainen on tyytymätön päätökseen, hänellä on oikeus vaatia eläkelaitokselta päätöksen oikaisemista 14 päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan. Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti ja toimitettava edellä mainitun ajan kuluessa paikallisyksikölle.

Paikallisyksikön on oikaistava päätöksensä, jos se hyväksyy oikaisuvaatimuksen kaikilta osin. Muussa tapauksessa sen on toimitettava oikaisuvaatimus, lausuntonsa sekä asiassa kertyneet asiakirjat viipymättä eläkelaitokselle.

10 luku

Erinäiset säännökset

44 a §

Maatalousyrittäjän ilmoitusvelvollisuus

Maatalousyrittäjän on ilmoitettava paikall-

lisyksikölle itseään ja maatalousyrittäjänsä koskevat tiedot, jotka voivat vaikuttaa lomituspalvelujen järjestämiseen hänelle taikka hänen itse järjestämästään lomituksesta maksettavan korvauksen saamiseen tai määrään.

Maatalousyrittäjän on ilmoitettava 1 momentissa tarkoitetut tiedot myös eläkelaitokselle sen käsitellessä asiaa oikaisuvaatimuksen perusteella.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentin perusteella annettavista tiedoista.

46 §

Lomituskustannuksia koskevat eläkelaitoksen selvitykset

Eläkelaitoksen tulee tehdä sosiaali- ja terveysministeriölle:

1) kuukausittain selvitys toimeksiantosopimuksen tehneille kunnille ennakkona maksamastaan määrästä ja 13 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa lomituspalvelujen järjestämiseen itse käyttämästään määrästä; sekä

2) varainhoitovuotta seuraavan vuoden loppuun mennessä kokonaistilitys 35 §:ssä tarkoitetuista lomituskustannuksista ja niitä varten maksetun valtion korvauksen käytöstä.

47 §

Eläkelaitoksen velvollisuus palauttaa perusteetta saamansa valtion korvaus

Jos eläkelaitos on saanut perusteetta tässä laissa tarkoitettua valtion korvausta, sosiaali- ja terveysministeriön on määrättävä liikaa saatu määrä palautettavaksi.

Palautettavasta määrästä peritään korkolain 3 §:n 2 momentin mukainen korko sen kalenterivuoden alusta, jota edeltävän vuoden aikana valtion korvausta on maksettu perusteetta.

Palautettava määrä voidaan jättää perimättä takaisin osittain tai kokonaan, jos sen määrä on vähäinen tai takaisinperimistä on pidettävä kohtuuttomana.

Sosiaali- ja terveysministeriö voi myös päättää, että palautettava määrä vähennetään myöhemmin seuraavan valtion korvauksen yhteydessä.

47 a §

Suoritusvelvollisuuden raukeaminen

Eläkelaitoksen sekä sosiaali- ja terveysministeriön velvollisuus suorittaa saamatta jäänyt valtion korvaus raukeaa viiden vuoden kuluttua sen varainhoitovuoden päättymisestä, johon valtion korvaukseen oikeuttavat kustannukset kohdistuvat.

Kunnan ja eläkelaitoksen velvollisuus palauttaa perusteetta saatu valtion korvaus raukeaa viiden vuoden kuluttua sen varainhoitovuoden päättymisestä, jonka aikana valtion korvaus on maksettu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Paikallisyksikköjen on huolehdittava siitä, että palvelusuunnitelmat on tehty tämän lain mukaisesti viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2013.

Sen lisäksi, mitä 35 §:n 2 momentin 2 b ja 2 c kohdassa säädetään, mainituissa säännöksissä tarkoitettujen kustannusten korvaaminen kalenterivuosilta 2011—2013 edellyttää, että kustannukset ovat eläkelaitoksen etukäteen hyväksymien paikallisyksikkökohtaisten suunnitelmien mukaiset.

Sen estämättä, mitä 40 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään, vuotta 2010 koskevien tilitysten perusteella palautettavaan valtion korvaukseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämän lain 29 §:n 3 momenttia, 40 a ja 47 §:ää sekä 47 a §:n 2 momenttia sovelletaan myös niissä tapauksissa, joissa takaisinperinnän tai perusteetta saadun valtion korvauksen palautuksen peruste on syntynyt ennen tämän lain voimaantuloa.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain (1264/2009) 4 § seuraavasti:

4 §

Lomituspalvelujen määrä

Kalenterivuoden aikana järjestettävien vuosilomapäivien ja lisävapaatuntien turkistuottajakohtainen enimmäismäärä vahvistetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella

edellisen kalenterivuoden loppuun mennessä. Enimmäismäärät vahvistetaan huomioiden kunakin vuonna käytettävissä oleva määräraha.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .

3.

Laki**poronhoitajien sijaisapukokeilusta annetun lain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poronhoitajien sijaisapukokeilusta annetun lain (1265/2009) 5 §:n 1 momentti seuraavasti:

5 §

Korvauksen määrä

Kalenterivuoden aikana korvattavien sijaisaputuntien enimmäismäärä poronhoitajaa kohden vahvistetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella edellisen kalenterivuo-

den loppuun mennessä. Enimmäismäärä vahvistetaan huomioiden kunakin vuonna käytettävissä oleva määräraha.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Helsingissä 10 päivänä syyskuuta 2010

Tasavallan Presidentti**TARJA HALONEN**Peruspalveluministeri *Paula Risikko*

1.

Laki

maatalousyrittäjien lomituspalvelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 2—4 §, 7 b ja 7 c §, 7 e §:n 2 momentti, 8 ja 11 §, 14 §:n 2 momentti, 15 §:n 2 momentti, 16 §, 24 §:n 2 momentti, 28—30, 32, 36, 40, 42 ja 47 §, sellaisina kuin niistä ovat 3 § osaksi laeissa 458/2004 ja 998/2008, 4 ja 32 § osaksi laissa 458/2004, 7b ja 7 c § sekä 7 e §:n 2 momentti ja 24 §:n 2 momentti laissa 1135/2001, 16, 30 ja 36 § osaksi laissa 1135/2001 sekä 28 § laissa 629/2003, sekä *lisätään* lakiin uusi 8 a, 16 a ja 16 b §, 35 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1263/2009, uusi 2 b ja 2 c kohta, lakiin uusi 40 a ja 44 a § sekä lakiin siitä lailla 623/1999 kumotun 46 §:n tilalle uusi 46 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

1 luku

Yleiset säännökset

Yleiset säännökset

2 §

2 §

*Maatalouden, karjatalouden ja maatalousyrittäjien määritelmiä**Maatalouden, kotieläintuotannon ja maatalousyrittäjien määritelmiä*

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *maataloudella* maatilatalouden tuloverolain (543/1967) mukaan verotettavaa karjatalouden ja kasvinviljelyn harjoittamista;1) *maataloudella* maatilatalouden tuloverolain (543/1967) mukaan verotettavaa kotieläintuotannon ja kasvinviljelyn harjoittamista;2) *karjataloudella* maatilatalouden tuloverolain mukaan verotettavaa kotieläintaloutta, ei kuitenkaan porotaloutta eikä kalataloutta;2) *kotieläintuotannolla* maatilatalouden tuloverolain mukaan verotettavaa kotieläintuotantoa, ei kuitenkaan porotaloutta eikä kalataloutta; sekä3) *maatalousyrittäjällä* sellaista maataloutta, jota harjoitetaan itsenäisenä taloudellisena yksikkönä.3) *maatalousyrittäjällä* sellaista maataloutta, jota harjoitetaan itsenäisenä taloudellisena yksikkönä.

3 §

3 §

*Maatalousyrittäjän määritelmä**Maatalousyrittäjän määritelmä**Maatalousyrittäjällä* tarkoitetaan tässä laissa henkilöä, joka itse työhön osallistuen*Tässä laissa* tarkoitetaan *maatalousyrittäjällä* henkilöä, joka itse työhön osallistuen

harjoittaa maataloutta ja:

1) joka on ollut velvollinen ottamaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 10 §:ssä tarkoitetun vakuutuksen ja jolla on voimassa mainittu vakuutus tai vireillä hakemus sen saamiseksi; tai

2) jolle on myönnetty 1 kohdassa tarkoitettuun vakuutukseen perustuva *työkyvyttömyyseläke osaeläkkeenä* tai kuntoutustuki.

Maatalousyrittäjänä pidetään myös sellaista 15—18-vuotiasta maatalouden harjoittajaa, joka muutoin kuin ikänsä puolesta täyttää 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun vakuutuksen saamisen edellytykset.

Maatalousyrittäjänä ei pidetä maatalouden harjoittajaa, jolle lomitusajankohtana maksetaan työttömyysturvalaissa (602/84) tarkoitettua työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatuesta annetussa laissa (1542/93) tarkoitettua työmarkkinatukea. Maatalousyrittäjänä ei pidetä myöskään maatalouden harjoittajaa, jolla lomitusajankohtana ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan työttömyysturvalain 7, 8, 9 tai 11 §:ssä tarkoitetusta syystä, eikä maatalouden harjoittajaa, jolla ei ole oikeutta työmarkkinatukeen työmarkkinatuesta annetun lain 17—20 §:ssä tarkoitetusta syystä.

4 §

Vuosilomaan oikeutettu maatalousyrittäjä

Vuosilomaan on oikeutettu maatalousyrittäjä, joka harjoittaa karjataloutta päätoimisesti siten kuin asetuksella säädetään. Karjatalouden tulee vuosiloman pitämisaikana vähintään neljä kotieläinyksikköä. Kotieläinyksiköstä säädetään tarkemmin asetuksella.

harjoittaa maataloutta ja

1) joka on ollut velvollinen ottamaan maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 10 §:ssä tarkoitetun vakuutuksen ja jolla on voimassa sanottu vakuutus tai vireillä hakemus sen saamiseksi;

2) jolle on myönnetty 1 kohdassa tarkoitettuun vakuutukseen perustuva kuntoutustuki; tai

3) joka on iältään 15—18-vuotias ja täyttää muutoin kuin ikänsä puolesta 1 kohdassa tarkoitetun vakuutuksen saamisen edellytykset.

4 §

Vuosilomaan oikeutettu maatalousyrittäjä

Vuosilomaan on oikeutettu maatalousyrittäjä, jonka harjoittama kotieläintuotanto käsittää vuosiloman pitämisaikana vähintään neljä kotieläinyksikköä. Kotieläinyksikkö määräytyy eläinlajikohtaisesti eläintenpidosta aiheutuvan työmäärän perusteella. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset kotieläinyksikön määräytymisestä.

Lisäedellytyksenä vuosiloman saannille on, että maatalousyrittäjä harjoittaa kotieläintuotantoa päätoimisesti. Päätoimisena pidetään kotieläintuotannon harjoittajaa, jonka työpanos lomitusajankohtana ja sitä edeltäneen kuuden kuukauden aikana on kohdistunut maatalouden harjoittamiseen vähintään samassa määrin kuin maatalousyrityksen ulkopuolella tapahtuvaan työskentelyyn. Kotieläintuotannon harjoittajaa ei kuitenkaan pidetä päätoimisena, jos hänelle maksetaan

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, maatalousyrittäjällä ei ole oikeutta vuosilomaan:

1) sen kalenterivuoden aikana, jonka kuluessa hänen velvollisuutensa ottaa 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu vakuutus alkaa, lukuun ottamatta sitä vuosilomaoikeutta, jota saman maatalousyrittäjän maatalousyrittäjät eivät ole käyttäneet kyseisen kalenterivuoden aikana; eikä

2) sinä aikana, jolloin hän saa toistaiseksi myönnettyä täyttä työkyvyttömyyseläkettä, täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruista kuntoutustukea tai työttömyyseläkettä.

2 luku

Oikeus lomituspalveluihin

7 b §

Sijaisapu sairaan lapsen hoitamista varten

Sijaisapuun oikeutetulla maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua:

1) alle 10-vuotiaan lapsen sairastumisen johdosta enintään seitsemäksi päiväksi; sekä

2) alle 16-vuotiaan sairaan lapsen erikoissairaanhoidolaissa (1062/1989) tarkoitettussa sairaanhoidon toimintayksikössä tapahtuvan hoidon tai lakiin perustuvan kuntoutuksen vuoksi enintään ajaksi, jolta maatalousyrittäjälle suoritetaan sairausvakuutuslain (364/1963) mukaista erityishoitorahaa.

7 c §

Sijaisapu raskautta ja synnytystä, isyyslomaa sekä ottolapsen hoitoa varten

Sijaisapuun oikeutetulla maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua:

1) raskautta ja synnytystä varten enintään

lomitusajankohtana työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettua työttömyysetuutta tai jos hänelle ei makseta etuutta sen vuoksi, että meneillään on työttömyysturvalain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu korvaukseton määräaika. Päätoimisuuden määrittelystä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, maatalousyrittäjällä ei ole oikeutta vuosilomaan:

1) sen kalenterivuoden aikana, jonka kuluessa hänen velvollisuutensa ottaa 3 §:ssä tarkoitettu vakuutus alkaa, lukuun ottamatta sitä vuosilomaoikeutta, jota saman maatalousyrittäjän maatalousyrittäjät eivät ole käyttäneet kyseisen kalenterivuoden aikana; eikä

2) sinä aikana, jolloin hän saa toistaiseksi myönnettyä täyttä työkyvyttömyyseläkettä, täyden työkyvyttömyyseläkkeen suuruista kuntoutustukea tai työttömyyseläkettä.

2 luku

Oikeus lomituspalveluihin

7 b §

Sijaisapu sairaan lapsen hoitoa varten

Sijaisapuun oikeutetulla maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua:

1) alle 10-vuotiaan lapsen sairastumisen johdosta enintään seitsemäksi päiväksi; sekä

2) sairaan tai vammaisen lapsen hoitoon tai kuntoutukseen osallistumista varten enintään siksi ajaksi, jolta hänelle maksetaan sairausvakuutuslaissa (1224/2004) tarkoitettua erityishoitorahaa.

7 c §

Sijaisapu raskautta, synnytystä sekä lapsen ja ottolapsen hoitoa varten

Sijaisapuun oikeutetulla maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua:

1) raskautta, synnytystä ja lapsen hoitoa

siksi ajaksi, jolta hänellä on oikeus sairausvakuutuslain mukaiseen äitiys- tai vanhempainrahaan;

2) isyyslomaa varten enintään siksi ajaksi, jolta hänellä on oikeus sairausvakuutuslain mukaiseen isyysrahaan; sekä

3) ottolapsen hoitoa varten alle kuusivuotiaan lapsen hoitoon otosta alkaen enintään siksi ajaksi, jolta hänelle maksetaan sairausvakuutuslain mukaista vanhempainrahaa.

7 e §

Sijaisapu aikuiskoulutusta varten

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, maatalousyrittäjien opintorahasta annetussa valtioneuvoston päätöksessä (408/1997) tarkoitettuun maatalousyrittäjien opintorahaan tai aikuiskoulutustuesta annetussa laissa (1276/2000) tarkoitettuun aikuiskoulutustukeen oikeutetulla maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua aikuiskoulutukseen osallistumista varten enintään niin kauan kuin edellä tarkoitettulla tavalla tuettu koulutus kestää.

8 §

Lomituspäivän kesto

Lomituspäivän kesto määritellään lomitus-tunteina siten, että se keskimäärin vastaa lomittavan maatalousyrittäjän tehtäväosuutta maatalousyrityksen hoitoon kuuluviin välttämättömiin tehtäviin käytettävästä kokonaisyöajasta. Lomitustuntien määrä arvioidaan tilan karjamäärän ja karjan laadun, tilan tuotantomenetelmien ja -olosuhteiden sekä lomitusajankohdan perusteella siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Lomitustuntien määrää arviotaessa otetaan huomioon myös lomittajana toimivan henkilön ammattitaito ja kyky suoriutua lomitukseen kuuluvista tehtävistä.

varten enintään siksi ajaksi, jolta hänelle maksetaan sairausvakuutuslaissa tarkoitettua äitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa; sekä

2) ottolapsen hoitoa varten enintään siksi ajaksi, jolta hänelle maksetaan sairausvakuutuslaissa tarkoitettua ottovanhemman vanhempain- tai isyysrahaa.

7 e §

Sijaisapu aikuiskoulutusta varten

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, maatalousyrittäjällä on oikeus saada sijaisapua enintään siksi ajaksi, kun hän osallistuu sellaiseen koulutukseen, johon hänelle myönnetään

1) maatalousyrittäjien opintorahaa maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1559/2001) 6 §:ssä tarkoitettuna muuna kansallisena tukena; tai

2) aikuiskoulutustukea aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) perusteella.

8 §

Lomituspäivän kesto

Lomituspäivän kesto määritellään lomitus-tunteina siten, että se keskimäärin vastaa lomittavan maatalousyrittäjän tehtäväosuutta maatalousyrityksen hoitoon kuuluviin välttämättömiin tehtäviin käytettävästä kokonaisyöajasta. Lomitustuntien määrä arvioidaan tilan kotieläintuotantoon kuuluvien kotieläinten määrän ja laadun, tilan tuotantomenetelmien ja -olosuhteiden sekä lomitusajankohdan perusteella. Lomitustuntien määrää arviotaessa otetaan huomioon myös lomittajana toimivan henkilön ammattitaito ja kyky suoriutua lomitukseen kuuluvista tehtävistä.

Lomituspäivän keston määrittämisestä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

8 a §

Palvelusuunnitelma

Vuosilomaan oikeutetun maatalousyrittäjän lomituspalvelujen toteuttamiseksi paikallisyksikön on yhteistyössä maatalousyrittäjän kanssa laadittava maatalousyrittäjälle palvelusuunnitelma. Palvelusuunnitelma voidaan tarpeen mukaan laatia myös muun kuin vuosilomaan oikeutetun maatalousyrittäjän lomituspalvelujen toteuttamiseksi. Jos maatalousyrittäjän yrityksessä käytetään paikallisyksikön järjestämiä lomituspalveluja, palvelusuunnitelma laaditaan paikallisyksikön hallintohenkilöstön toteuttaman tilakäynnin yhteydessä.

Palvelusuunnitelmaan merkitään ainakin:

1) kuvaus maatalousyrittäjän harjoitetavasta maataloudesta;

2) kotieläintuotantoon kuuluvien kotieläinten määrä ja laatu sekä niiden hoitoon käytettävät työmenetelmät;

3) kotieläintuotantoon kuuluvien kotieläinten päivittäiset hoitotyöt ja maatalousyrittäjän hoitoon kuuluvat muut välttämättömät tehtävät sekä arvio niiden vaatimasta päivittäisestä kokonaistyöajasta;

4) maatalousyrittäjän vakituisesti työskentelevät henkilöt;

5) maatalousyrittäjien tehtäväosuudet maatalousyrittäjien hoitoon kuuluvista välttämättömistä tehtävistä; ja

6) arvio maatalousyrittäjien lomituspäivän kestosta.

Paikallisyksikön järjestämiä lomituspalveluja käytettäessä palvelusuunnitelmaan merkitään lisäksi ainakin tieto:

1) tilakäynnin toteutumisesta ja tilakäynnille osallistuneista henkilöistä;

2) seuraavaksi suunnitellun tilakäynnin ajankohdasta;

3) tilan lomitustöiden edellyttämästä osaamistasosta;

4) lomittajien maatalousyrittäjien perehdytyksestä;

5) lomituspalvelujen tilakohtaisesta palvelukokonaisuudesta;

6) lomituspalvelujen tilakohtaisista kehittämistarpeista; ja

7) tilakäynnillä havaituista keskeisistä lomittajien työoloja koskevista työsuojelullisista seikoista ja paikallisyksikön esittämät niitä

koskevat toimenpidevaatimukset.

Palvelusuunnitelma on tarkistettava maatalousyrittäjän tai paikallisyksikön aloitteesta, jos palveluntarpeessa tai olosuhteissa tapahtuu muutoksia. Paikallisyksikön järjestämiä lomituspalveluja käytettäessä palvelusuunnitelma tarkistetaan kuitenkin aina vähintään joka kolmas vuosi tehtävän tilakäynnin yhteydessä.

3 luku

Hallinto

11 §

Päätösvalta

Edellä 10 §:n 3 momentissa tarkoitettu vastuuhenkilö päättää 1 §:n 2 momentissa tarkoitettujen lomituspalvelujen antamisesta, palvelujen saajalta tämän lain nojalla perittävistä maksuista, palvelun saajan velvollisuudesta korvata perusteettomasti annetuista lomituspalveluista aiheutuneet kustannukset sekä perusteettomasti maksetun 1 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetun korvauksen takaisinperinnästä.

3 luku

Hallinto

11 §

Päätöksenteko

Paikallisyksikkö päättää lomituspalvelujen antamisesta, itse järjestetystä lomituksesta maksettavasta korvauksesta, palvelun saajalta perittävästä maksusta, palvelun saajan velvollisuudesta korvata perusteettomasti annetuista lomituspalveluista aiheutuneet kustannukset sekä perusteettomasti maksetun korvauksen takaisinperinnästä. Päätös annetaan tiedoksi asianosaiselle hallintolain (434/2003) 59 §:ssä säädetyllä tavalla.

4 luku

Paikallisyksikön järjestämät lomituspalvelut

14 §

Paikallisyksikön velvollisuus antaa lomituspalveluja

Jos maatalousyrityksessä toimivat maatalousyrittäjät ovat samanaikaisesti vuosilomalla taikka jos yrityksessä on vain yksi maatalousyrittäjä, joka on vuosilomalla, paikallisyksikön tulee yrityksen *karjanhoidon* turvaamiseksi järjestää yritykseen tavanomaisen lomituksen lisäksi tarpeen mukaan myös valvontakäyntejä.

4 luku

Paikallisyksikön järjestämät lomituspalvelut

14 §

Paikallisyksikön velvollisuus antaa lomituspalveluja

Jos maatalousyrityksessä toimivat maatalousyrittäjät ovat samanaikaisesti vuosilomalla taikka jos yrityksessä on vain yksi maatalousyrittäjä, joka on vuosilomalla, paikallisyksikön tulee yrityksen *kotieläintuotantoon kuuluvien kotieläinten* hoidon turvaamiseksi järjestää yritykseen tavanomaisen lomituksen lisäksi tarpeen mukaan myös valvontakäyntejä.

15 §

Lomituspalvelujen järjestämistavat

Paikallisyksikön on palkattava riittävä ja tarkoituksenmukainen määrä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja kuukausipalkkaisia ja tuntipalkkaisia maatalouslomittajia siten, että tämän lain edellyttämät palvelut voidaan turvata joustavasti ja taloudellisesti. Kuukausipalkkaisten lomittajien määrä tulee suhteuttaa paikallisyksikön järjestämiä lomituspalveluja käyttävien maatalousyrittäjien määrään siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

15 §

Lomituspalvelujen järjestämistavat

Paikallisyksikön on palkattava riittävä ja tarkoituksenmukainen määrä maatalouslomittajia siten, että tämän lain edellyttämät palvelut voidaan turvata joustavasti ja taloudellisesti.

16 §

Lomitustehtävien laajuus sekä maksullinen lomittaja-apu

Edellä 15 §:ssä tarkoitettun maatalouslomittajan tulee huolehtia maatalousyrityksen *karjalouteen* kuuluvista ja muista yrityksen hoitoon liittyvistä välttämättömistä tehtävistä.

Vuosilomaan oikeutetun maatalousyrittäjän pyynnöstä paikallisyksikkö voi osoittaa palveluksessaan olevan vakituisesti lomitustyötä tekevän tai 15 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettun maatalouslomittajan työskentelemään muissakin kuin tässä laissa tarkoitetuissa tehtävissä 28 §:n 1 momentissa säädettyä maksua vastaan enintään 120 tuntia kalenterivuodessa vuosilomaan oikeutettua maatalousyrittäjää kohden, jollei se vaaranna 14 §:ssä tarkoitettujen palvelujen järjestämistä.

Paikallisyksikkö voi myös muun kuin vuosilomaan oikeutetun maatalousyrittäjän pyynnöstä osoittaa maatalouslomittajan muihinkin kuin tässä laissa tarkoitettuihin tehtäviin, jollei se vaaranna 14 §:ssä ja 2 momentissa tarkoitettujen palvelujen järjestämistä. Tällöin palvelun saaja on velvollinen korvaamaan palvelusta aiheutuneet kustannukset siten kuin 28 §:n 2 momentissa säädetään.

16 §

Lomitustehtävien laajuus

Maatalouslomittajan tulee huolehtia maatalousyrityksen *kotieläintuotantoon* kuuluvista ja muista maatalousyrityksen hoitoon kuuluvista välttämättömistä tehtävistä *siltä osin kuin ne kuuluvat vuosilomalla olevan tai sijaisapua saavan maatalousyrittäjän tehtäväosuuteen.*

16 a §

Lomittajien maatalousyrityskohtainen perehdytys

Paikallisyksikön tulee huolehtia yhteistyössä maatalousyrittäjän kanssa siitä, että maatalousyritykseen osoitetut maatalouslomittajat saavat tilalla maatalousyrityskohtaista perehdytystä 16 §:ssä tarkoitettuihin lomitus-tehtäviin.

16 b §

Maksullinen lomittaja-apu

Paikallisyksikkö voi järjestää vuosilomaan oikeutetulle maatalousyrittäjälle maksullista lomittaja-apua 28 §:n 1 momentissa säädettyä maksua vastaan enintään 120 tuntia kalenterivuodessa. Edellytyksenä on, että palvelu ei vaaranna vuosiloman ja sijaisavun järjestämistä ja että sen toteuttamiseen käytetään vain sellaisen lomittajan työpanosta, joka on paikallisyksikön palveluksessa ja tekee vakituisesti lomitustyötä tai jota tarkoitetaan 15 §:n 1 momentin 2 kohdassa.

Paikallisyksikkö voi lisäksi järjestää muullekin henkilölle kuin maatalousyrittäjälle maksullista lomittaja-apua 28 §:n 2 momentissa säädettyä maksua vastaan, jollei palvelu vaaranna vuosiloman, sijaisavun tai 1 momentissa tarkoitettun lomittaja-avun järjestämistä.

5 luku

Maatalousyrittäjän itse järjestämä lomitus

24 §

Maatalousyrittäjän velvollisuus järjestää itse lomituksensa

Edellä 1 momentissa tarkoitettu maatalousyrittäjä voi järjestää itselleen myös 16 §:n 2 momentissa tarkoitettua palvelua vastaavaa maksullista lomittaja-apua.

5 luku

Maatalousyrittäjän itse järjestämä lomitus

24 §

Maatalousyrittäjän velvollisuus järjestää itse lomituksensa

Edellä 1 momentissa tarkoitettu maatalousyrittäjä voi järjestää itselleen myös 16 b §:n 1 momentissa tarkoitettua palvelua vastaavaa maksullista lomittaja-apua.

6 luku

Palveluista perittävät maksut ja korvaukset

28 §

Maksullisesta lomittaja-avusta perittävät maksut

Maatalousyrittäjältä peritään 16 §:n 2 momentissa tarkoitettu lomittaja-avusta tuntimaksu, joka vastaa maatalouslomittajan kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen mukaista vähimmäisperuspalkkaa tunnilta lisättyinä yhdellä kokemuksella.

Edellä 16 §:n 3 momentissa tarkoitettu lomittaja-avusta peritään sen käyttäjältä maksu, joka vastaa maatalouslomittajan kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen mukaista vähimmäisperuspalkkaa tunnilta kerrottuna luvulla 2,4.

29 §

Perusteettomasti annetusta palvelusta aiheutuneiden kustannusten korvaaminen sekä perusteettomasti maksetun korvauksen palauttaminen

Jos 14 §:ssä tarkoitettuja lomituspalveluja on annettu perusteettomasti, palvelun saaja on velvollinen korvaamaan paikallisyksikölle aiheutuneet kustannukset 28 §:n 2 momentissa säädetyin perustein.

Jos 26 §:ssä tarkoitettua korvausta on maksettu perusteettomasti, korvauksen saaja on velvollinen palauttamaan liikaa saamansa korvauksen paikallisyksikölle.

6 luku

Palveluista perittävät maksut ja korvaukset

28 §

Maksullisesta lomittaja-avusta perittävät maksut

Maatalousyrittäjältä peritään 16 b §:n 1 momentissa tarkoitettu lomittaja-avusta tuntimaksu, joka vastaa maatalouslomittajan kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen mukaista vähimmäisperuspalkkaa tunnilta lisättyinä viidellä prosentilla.

Edellä 16 b §:n 2 momentissa tarkoitettu lomittaja-avusta peritään sen käyttäjältä maksu, joka vastaa maatalouslomittajan kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen mukaista vähimmäisperuspalkkaa tunnilta kerrottuna luvulla 2,4.

29 §

Perusteettomasti annetun palvelun korvaaminen ja perusteettomasti maksetun korvauksen palauttaminen

Jos lomituspalveluja on annettu perusteettomasti, palvelun saaja on velvollinen korvaamaan paikallisyksikölle siitä aiheutuneet kustannukset.

Jos itse järjestetystä lomituksesta on maksettu korvausta perusteettomasti, korvauksen saaja on velvollinen palauttamaan liikaa saamansa korvauksen paikallisyksikölle.

Takaisinperinnästä voidaan luopua osittain tai kokonaan, jos se katsotaan kohtuulliseksi eikä perusteeton etu ole aiheutunut palvelun tai korvauksen saajan taikka hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä. Takaisinperinnästä voidaan luopua myös silloin, kun takaisin perittävä määrä on vähäinen. Päätös takaisinperinnästä on tehtävä viiden vuoden kuluessa perusteettoman lomituspalvelun antamisesta tai perusteettoman korvauksen maksamisesta.

30 §

Viivästyskorko sekä perintä ilman tuomiota tai päätöstä

Jos 27, 27 a—27 c tai 28 §:ssä tarkoitettua maksua taikka 29 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettua korvausta ei ole suoritettu eräpäivänä, saadaan *vuotuista* viivästyskorkoa periä eräpäivästä lukien korkolain (633/1982) 4 §:n 3 momentissa säädetyn perusteella. Viivästyskoron maksamisen perusteena oleva eräpäivä voi olla aikaisintaan kahden viikon kuluttua maksun määräämisen perusteena olevan palvelun saamisesta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettut maksut tai korvaukset viivästyskorkoineen saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä siten kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/61) säädetään.

7 luku

Kustannukset

32 §

Paikallishallintokustannukset

Mitä 31 §:n 1 momentissa säädetään, koskee myös niitä kustannuksia, joita toimeksiantosopimuksen tehneille kunnille ja eläkelaitokselle aiheutuu tämän lain mukaisten paikallishallintotehtävien hoitamisesta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen korvauksen kokonaismäärän vahvistaa valtioneuvosto vuosittain syyskuun loppuun mennessä seuraavaa varainhoitovuotta varten. Tällöin otetaan huomioon:

1) koko maassa korvauksen vahvistamisvuotta edeltäneen varainhoitovuoden aikana lomitettujen päivien määrä;

2) kustannukset, joiden arvioidaan keskimäärin aiheutuvan 10 §:n 3 momentissa tarkoitettujen henkilöstön palkkauksesta ja ammatillisesta täydennyskoulutuksesta sekä lomitustoimintaan liittyvistä toimistotehtävistä ja muista vastaavista toiminnoista; sekä

3) kustannustason arvioitu muutos kuntien

30 §

Viivästyskorko ja maksuvelvoitteen täytäntöönpano

Jos sijaisavusta tai maksullisesta lomittajavavusta määrättyä maksua tai 29 §:ssä tarkoitettua korvausta ei ole maksettu viimeistään eräpäivänä, saadaan viivästyskorkoa periä eräpäivästä lukien korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa säädetyn perusteella. Viivästyskoron perusteena oleva eräpäivä voi olla aikaisintaan kahden viikon kuluttua maksu- tai takaisinperintäpäätöksen antamisesta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu maksu tai korvaus viivästyskorkoineen saadaan periä ilman tuomiota tai hallintotuomioistuimen päätöstä siten kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

7 luku

Kustannukset

32 §

Paikallishallintokustannukset

Valtion varoista maksetaan vuosittain kohtuullinen korvaus niistä kustannuksista, jotka toimeksiantosopimuksen tehneille kunnille ja eläkelaitokselle aiheutuvat tämän lain mukaisten paikallishallintotehtävien hoitamisesta. Valtioneuvosto vahvistaa vuosittain syyskuun loppuun mennessä eläkelaitoksen esityksestä korvauksen kokonaismäärän seuraavaa kalenterivuotta varten.

Korvauksen maksamisesta, jaksottamisesta ja maksamisajankohdasta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

valtionosuuslain (1147/1996) 4 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

35 §

Valtion korvaukseen oikeuttavat lomituskustannukset

Edellä 1 momentissa tarkoitettuina kustannuksina korvataan:

35 §

Valtion korvaukseen oikeuttavat lomituskustannukset

Edellä 1 momentissa tarkoitettuina kustannuksina korvataan:

2 b) palvelusuunnitelmien laatimisesta ja tarkistamisesta aiheutuneet matkakustannukset siltä osin, kuin ne ovat syntyneet eläkelaitoksen ohjeiden mukaisesti suoritetusta tehtävästä;

2 c) maatalouslomittajien maatalousyrittäjäkohtaisesta perehdytyksestä aiheutuneet kustannukset siltä osin, kuin ne ovat syntyneet eläkelaitoksen ohjeiden mukaisesti suoritetusta perehdytyksestä;

36 §

Lomituskustannusten vähennykset

Edellä 35 §:ssä tarkoitettujen kustannusten vähennykseksi luetaan:

1) 27, 27 a—27 c ja 28 §:n nojalla perityt maksut sekä 29 §:n 1 ja 2 momentin nojalla perityt korvaukset;

2) 15 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen maatalouslomittajien työnantajalle sairausvakuutuslain nojalla maksettavat päivärahat; sekä

3) muut mahdolliset tämän lain mukaisiin tehtäviin liittyvät tulot.

36 §

Lomituskustannusten vähennykset

Valtion korvaukseen oikeuttavista lomituskustannuksista vähennetään:

1) sijaisavusta ja maksullisesta lomittajaavusta saadut maksut;

2) 29 §:n perusteella saadut korvaukset;

3) paikallisyksikön palveluksessa olevien maatalouslomittajien sairauspäivärahat ja muut vastaavat etuudet siltä osin kuin ne maksetaan työnantajalle;

4) muut mahdolliset tämän lain mukaisiin tehtäviin liittyvät tulot.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua korvausta ei kuitenkaan vähennetä lomituskustannuksista, jos sitä vastaava määrä on palautettu valtiolle 40 a §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella.

8 luku

Lomituskustannusten korvaaminen toimexiantosopimuksen tehneelle kunnalle

40 §

Loppuerän maksaminen sekä liikaa maksetun ennakon palauttaminen

Jos 39 §:ssä tarkoitetun tilityksen perusteella voidaan arvioida, että kunnalle asianomaiselta varainhoitovuodelta maksetut ennakot eivät riitä kattamaan lomituspalveluista aiheutuvia kustannuksia, eläkelaitoksen on maksettava toteutuneiden kustannusten ja ennakkojen erotus loppueränä. Loppuerä maksetaan viimeistään sen vuoden loppuun mennessä, jonka aikana tilitys on saapunut eläkelaitokselle.

Jos tilitys osoittaa, että kunnalle asianomaiselta varainhoitovuodelta maksetut ennakot yksin tai yhdessä loppuerän kanssa ylittävät lomituspalveluista aiheutuneiden kirjanpidon mukaisten kustannusten määrän, kunnan on palautettava liikaa saamansa määrä valtiolle siten kuin 47 §:ssä säädetään.

8 luku

Lomituskustannusten korvaaminen toimexiantosopimuksen tehneelle kunnalle

40 §

Valtion korvauksen loppuerä ja palautus sekä palautetun määrän käyttäminen

Jos eläkelaitoksen tarkistama tilitys osoittaa, että kunnalle asianomaisena varainhoitovuonna maksetut ennakot eivät riitä kattamaan lomituspalveluista aiheutuneita kirjanpidon mukaisia kustannuksia, eläkelaitoksen on maksettava toteutuneiden kustannusten ja ennakkojen erotus loppueränä. Loppuerä maksetaan sen vuoden loppuun mennessä, jonka aikana tilitys on saapunut eläkelaitokselle.

Jos eläkelaitoksen tarkistama tilitys osoittaa, että kunnalle asianomaisena varainhoitovuonna maksetut ennakot ylittävät lomituspalveluista aiheutuneiden kirjanpidon mukaisten kustannusten määrän, kunnan on palautettava liikaa saamansa määrä eläkelaitokselle. Palautettava määrä on maksettava viimeistään eläkelaitoksen ilmoittamana eräpäivänä, joka voi olla aikaisintaan kuukauden kuluttua ilmoituksen lähettämisestä.

Eläkelaitos voi käyttää 2 momentin mukaisesti palautetun määrän ennakkojen ja loppuerien maksamiseen palautuksen vastaanottamisvuoden tai sitä seuraavan kalenterivuoden aikana.

40 a §

Kunnan velvollisuus palauttaa perusteetta saamansa valtion korvaus

Kunnan on palautettava valtion varoista perusteetta saamansa korvaus valtiolle, jos

1) tilityksen tarkistamisen jälkeen ilmenee, että kirjanpitoon on sisällynyt lomituskustannuksiin kuulumattomia kustannuksia tai että lomituskustannuksista ei ole vähennetty 36 §:ssä tarkoitettuja tuloja; taikka

2) paikallisyksikkö on antanut lomituspalveluja tai maksanut korvausta itse järjestystä lomituksesta säännösten vastaisesti.

Kunnalla ei kuitenkaan ole velvollisuutta palauttaa valtion korvausta 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa siltä osin kuin palvelun tai korvauksen saajaan kohdistuvasta takaisinperinnästä on luovuttu 29 §:n 3 momenttiin perustuvalla paikallisyksikön päätöksellä, jonka eläkelaitos on hyväksynyt, taikka eläkelaitoksen tai hallinto-oikeuden päätöksellä.

Palautettava määrä on maksettava viimeistään eläkelaitoksen ilmoittamana eräpäivänä, joka voi olla aikaisintaan kuukauden kuluuttua ilmoituksen lähettämisestä. Palautettavasta määrästä peritään korkolain 3 §:n 2 momentin mukainen korko eräpäivästä lukien.

Perusteetta maksettu valtion korvaus voidaan jättää perimättä takaisin osittain tai kokonaan, jos sen määrä on vähäinen tai jos takaisinperimistä on pidettävä kohtuuttomana.

9 luku

Oikaisu ja muutoksenhaku

42 §

Oikaisuvaatimus

Edellä 11 §:ssä tarkoitettuun vastuuhenkilön päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta. Jos asianosainen on tyytymätön vastuuhenkilön päätökseen, hänellä on oikeus vaatia eläkelaitokselta päätöksen oikaisemista 14 päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan. Oikaisuvaatimus on esitettävä edellä säädetyn ajan kuluessa paikallisyksikölle, jonka tulee viipymättä toimittaa asiassa kertyneet asiakirjat ja oma lausuntonsa eläkelaitokselle.

Jollei muuta näytetä, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen päivän jälkeen, jona päätös on postitettu hänen ilmoittamaansa osoitteeseen.

9 luku

Oikaisu ja muutoksenhaku

42 §

Oikaisuvaatimus

Edellä 11 §:ssä tarkoitettuun paikallisyksikön päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Jos asianosainen on tyytymätön päätökseen, hänellä on oikeus vaatia eläkelaitokselta päätöksen oikaisemista 14 päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan. Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti ja toimitettava edellä mainitun ajan kuluessa paikallisyksikölle.

Paikallisyksikön on oikaistava päätöksensä, jos se hyväksyy oikaisuvaatimuksen kaikilta osin. Muussa tapauksessa sen on toimitettava oikaisuvaatimus, lausuntonsa sekä asiassa kertyneet asiakirjat viipymättä eläkelaitokselle.

10 luku

Erinäiset säännökset

44 a §

Maatalousyrittäjän ilmoitusvelvollisuus

Maatalousyrittäjän on ilmoitettava paikallisyksikölle itseään ja maatalousyrittäytään koskevat tiedot, jotka voivat vaikuttaa lomituspalvelujen järjestämiseen hänelle taikka hänen itse järjestämästään lomituksesta maksettavan korvauksen saamiseen tai määrään.

Maatalousyrittäjän on ilmoitettava 1 momentissa tarkoitetut tiedot myös eläkelaitokselle sen käsitellessä asiaa oikaisuvaatimuksen perusteella.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentin perusteella annettavista tiedoista.

46 §

Lomituskustannuksia koskevat eläkelaitoksen selvitykset

Eläkelaitoksen tulee tehdä sosiaali- ja terveysministeriölle:

1) kuukausittain selvitys toimeksiantosopimuksen tehneille kunnille ennakkona maksamistaan määrästä ja 13 §:ssä tarkoitetussa tapauksessa lomituspalvelujen järjestämiseen itse käyttämästään määrästä; sekä

2) varainhoitovuotta seuraavan vuoden loppuun mennessä kokonaistilitys 35 §:ssä tarkoitetuista lomituskustannuksista ja niitä varten maksetun valtion korvauksen käytöstä.

47 §

Perusteettoman edun palautus

Jos eläkelaitos tai toimeksiantosopimuksen tehnyt kunta on saanut perusteettomasti tässä laissa tarkoitettua valtion korvausta, sen on palautettava liikaa saamansa määrä valtiolle. Perusteettoman edun palauttamisesta ja suoritusvelvollisuuden raukeamisesta on soveltu-

47 §

Eläkelaitoksen velvollisuus palauttaa perusteetta saamansa valtion korvaus

Jos eläkelaitos on saanut perusteetta tässä laissa tarkoitettua valtion korvausta, sosiaali- ja terveysministeriön on määrättävä liikaa saatu määrä palautettavaksi.

Palautettavasta määrästä peritään korkolain 3 §:n 2 momentin mukainen korko sen

vin osin voimassa, mitä kuntien valtionosuuslaissa säädetään.

kalenterivuoden alusta, jota edeltävän vuoden aikana valtion korvausta on maksettu perusteetta.

Palautettava määrä voidaan jättää perimättä takaisin osittain tai kokonaan, jos sen määrä on vähäinen tai takaisinperimistä on pidettävä kohtuuttomana.

Sosiaali- ja terveysministeriö voi myös päättää, että palautettava määrä vähennetään myöhemmin seuraavan valtion korvauksen yhteydessä.

47 a §

Suoritusvelvollisuuden raukeaminen

Eläkelaitoksen sekä sosiaali- ja terveysministeriön velvollisuus suorittaa saamatta jäänyt valtion korvaus raukeaa viiden vuoden kuluttua sen varainhoitovuoden päättymisestä, johon valtion korvaukseen oikeuttavat kustannukset kohdistuvat.

Kunnan ja eläkelaitoksen velvollisuus palauttaa perusteetta saatu valtion korvaus raukeaa viiden vuoden kuluttua sen varainhoitovuoden päättymisestä, jonka aikana valtion korvaus on maksettu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Paikallisyksikköjen on huolehdittava siitä, että palvelusuunnitelmat on tehty tämän lain mukaisesti viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2013.

Sen lisäksi, mitä 35 §:n 2 momentin 2 b ja 2 c kohdassa säädetään, mainituissa säännöksissä tarkoitettujen kustannusten korvaaminen kalenterivuosilta 2011—2013 edellyttää, että kustannukset ovat eläkelaitoksen etukäteen hyväksymien paikallisyksikkökohtaisten suunnitelmien mukaiset.

Sen estämättä, mitä 40 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään, vuotta 2010 koskevien tilitysten perusteella palautettavaan valtion korvaukseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämän lain 29 §:n 3 momenttia, 40 a ja 47 §:ää sekä 47 a §:n 2 momenttia sovelletaan myös niissä tapauksissa, joissa takaisinperinnän tai perusteetta saadun valtion korvauksen palautuksen peruste on syntynyt

ennen tämän lain voimaantuloa.

*Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan
ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin
toimenpiteisiin.*

2.

Laki**turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain (1264/2009) 4 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

4 §

Lomituspalvelujen määrä

Lomituspalvelujen määrä

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa kalenterivuoden aikana järjestettävien vuosilomapäivien ja lisävapaatuntien turkistuottaja-kohtaisen enimmäismäärän Melan esityksestä edellisen kalenterivuoden loppuun mennessä.

Kalenterivuoden aikana järjestettävien vuosilomapäivien ja lisävapaatuntien turkistuottajakohtainen enimmäismäärä vahvistetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella edellisen kalenterivuoden loppuun mennessä. Enimmäismäärät vahvistetaan huomioiden kunakin vuonna käytettävissä oleva määräraha.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
kuuta 20 _____.*

3.

Laki**poronhoitajien sijaisapukokeilusta annetun lain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poronhoitajien sijaisapukokeilusta annetun lain (1265/2009) 5 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

Korvauksen määrä

Korvauksen määrä

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa kalenterivuoden aikana korvattavien sijaisaputuntien enimmäismäärän poronhoitajaa kohden edellisen kalenterivuoden loppuun mennessä.

Kalenterivuoden aikana korvattavien sijaisaputuntien enimmäismäärä poronhoitajaa kohden vahvistetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella edellisen kalenterivuoden loppuun mennessä. Enimmäismäärä vahvistetaan huomioiden kunakin vuonna käytettävissä oleva määräraha.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
 ta 20 .

Valtioneuvoston asetus

maatalousyrittäjien lomituspalveluasetuksen muuttamisesta

Annettu Helsingissä päivänä kuuta 20

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty sosiaali- ja terveysministeriön esittelystä,

kumotaan maatalousyrittäjien lomituspalveluasetuksen (1333/1996) 6 ja 20 § ja *muutetaan* 1 §:n 2 kohta ja 2 § seuraavasti:

1 §

Kotieläinyksikkö

Maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996), jäljempänä lomituspalvelulaki, 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuna kotieläinyksikkönä pidetään

2) kahta hevosta,

2 §

Päätoiminen kotieläintuotannon harjoittaja

Lomituspalvelulain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettuna päätoimisena kotieläintuotannon harjoittajana pidetään kotieläintuotannon harjoittajaa,

1) joka lomitussajankohtana ei työskentele maatilán ulkopuolella vähintään kolme kuukautta kestävässä työ- tai virkasuhteessa eikä harjoita maatalouteen liittymätöntä yritystoimintaa maatilán ulkopuolisesta toimipisteestä käsin, sekä

2) joka ei ole myöskään lomitussajankohtaa edeltäneen kuuden kuukauden aikana työskennellyt tilán ulkopuolella 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, päätoimisena pidetään kotieläintuotannon harjoittajaa, joka maatilán ulkopuolisen työskentelynsä ohella on toiminut maatalouden harjoittamiseen kuuluvissa tehtävissä siinä määrin, että hänen työtuntimääränsä näissä tehtävissä voidaan arvioida vastanneen vähintään sitä työtuntimäärää, joka häneltä on kulunut työskentelyyn maatilán ulkopuolella.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua maatalouden harjoittamiseen kuuluvaa työaikaa arvioidaessa otetaan huomioon maatalouden harjoittajalta maatalousyrityksen kotieläintuotannon harjoittamiseen ja muihin yrityksen hoitoon liittyviin välttämättömiin tehtäviin kuuluva keskimääräinen viikoittainen työtuntimäärä.

Tämä asetus tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .